หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

หลักการและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการศึกษา

เนื่องจากงานพัฒนาแหล่งน้ำมีลักษณะแตกต่างกันไปตามสภาพภูมิประเทศ สภาพของแหล่งน้ำ สภาพทางอุตุ-อุทกวิทยา อุทกธรณีวิทยา ปริมาณน้ำฝน น้ำท่าและที่สำคัญที่สุดคือ ความต้องการใช้น้ำของเกษตรกรซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์และเงื่อนไขต่าง ๆ ตามความผันแปร ของสภาพธรรมชาติ

ในบทนี้จึงเป็นการกล่าวถึงหลักการและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการศึกษาวางแผนพัฒนาแหล่งน้ำ ซึ่งประกอบด้วยวิชาความรู้ทางด้านอุทกวิทยา เพื่อใช้ในการประเมินศักยภาพของแหล่งน้ำฝน แหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดิน อันจะนำมาซึ่งปริมาณน้ำต้นทุน และทฤษฎีการใช้น้ำของพืชรวมถึงปริมาณความต้องการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค สำหรับใช้ในการประเมินหาปริมาณความต้องการใช้น้ำ ตลอดจนวิชาความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์วิศวกรรมเพื่อนำมาใช้ในการพิจารณาตัดสินใจเลือกแนวทางเพื่อเลือกในการพัฒนาแหล่งน้ำที่ถูกต้องและเหมาะสม

3.1 การประเมินปริมาณน้ำต้นทุนสำหรับการพัฒนาแหล่งน้ำฝน

หลักการด้านอุทกวิทยาสามารถนำมาใช้ในการประเมินศักยภาพของแหล่งน้ำฝน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านอุตุ-อุทกวิทยา ตลอดจนข้อมูลภาคสนาม แล้วนำมาวิเคราะห์วิจัยผลที่ได้คาดว่าจะได้รับตามหลักทฤษฎี อย่างสมเหตุสมผล โดยในการประเมินหาปริมาณน้ำฝนต้นทุนจะคำนวณได้จากสถิติฝนเฉลี่ยรายเดือน, พื้นที่รับน้ำฝน (Drainage Area) และค่าสัมประสิทธิ์ของการเกิดน้ำท่า (Runoff Coefficient, C) ซึ่งขึ้นอยู่กับชนิดของพื้นที่รับน้ำฝน โดยคำนวณจากสูตร Rational Formula ดังนี้ (วีระชัย ชูพิศาลย์โรจน์ : 2527)

$$Q = CIA/1000 \qquad \text{.....(3-1)}$$

โดยที่ Q = ปริมาณน้ำฝนต้นทุนเฉลี่ยรายเดือนมีหน่วยเป็นลูกบาศก์เมตร

C = สัมประสิทธิ์ของการเกิดน้ำท่า ขึ้นอยู่กับชนิดของวัสดุรองรับน้ำฝน สภาพภูมิประเทศและปริมาณน้ำฝนที่ตกในเดือนนั้น ๆ ดังรูปที่ 3-3

I = ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายเดือนมีหน่วยเป็นมิลลิเมตร

A = พื้นที่รับน้ำฝน มีหน่วยเป็นตารางเมตร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

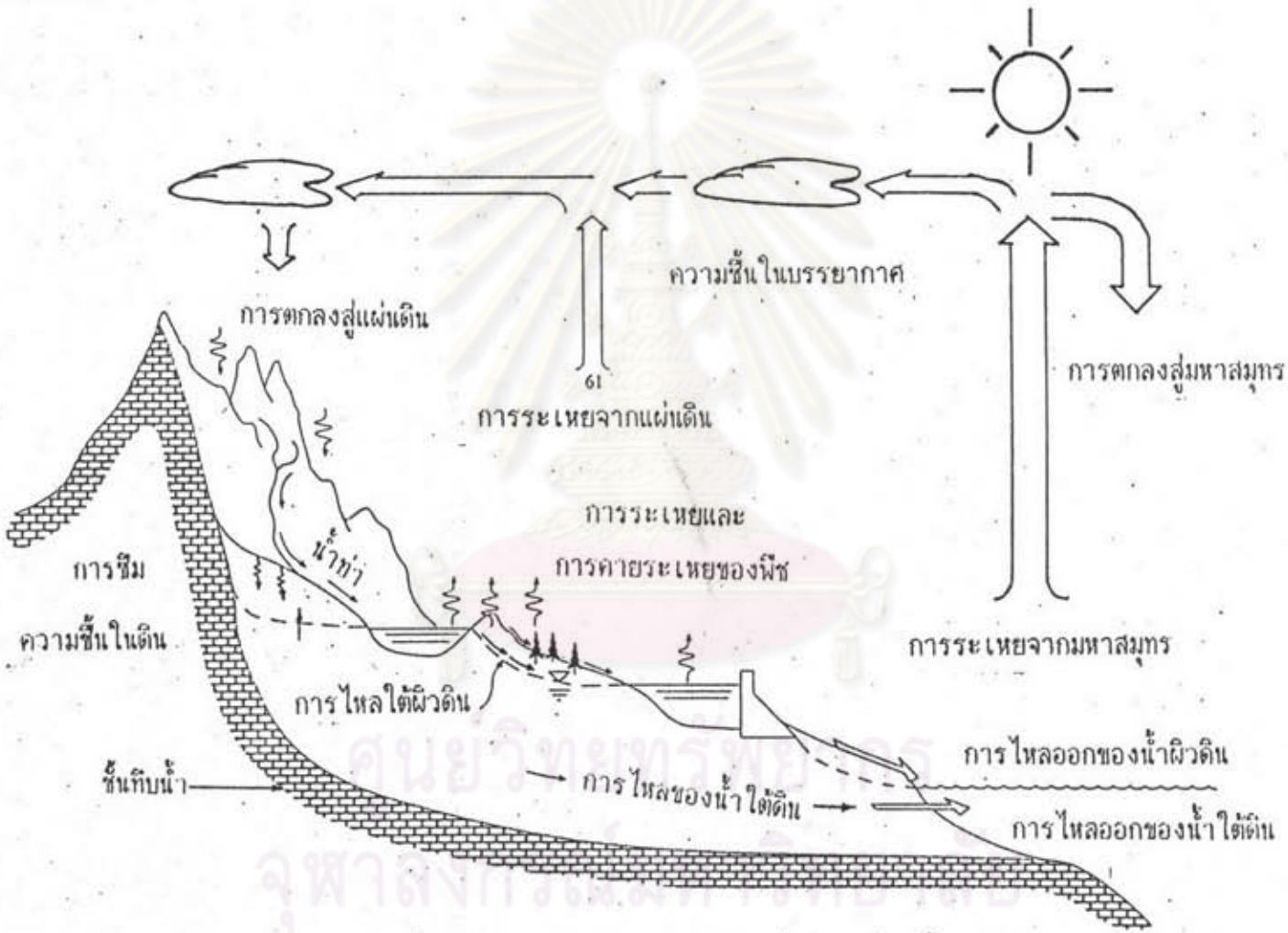

รูปที่ 3-1 วงจรอุทกวิทยาแสดงค่าเฉลี่ยสมดุลย์ของน้ำ

ที่มา: Applied Hydrology

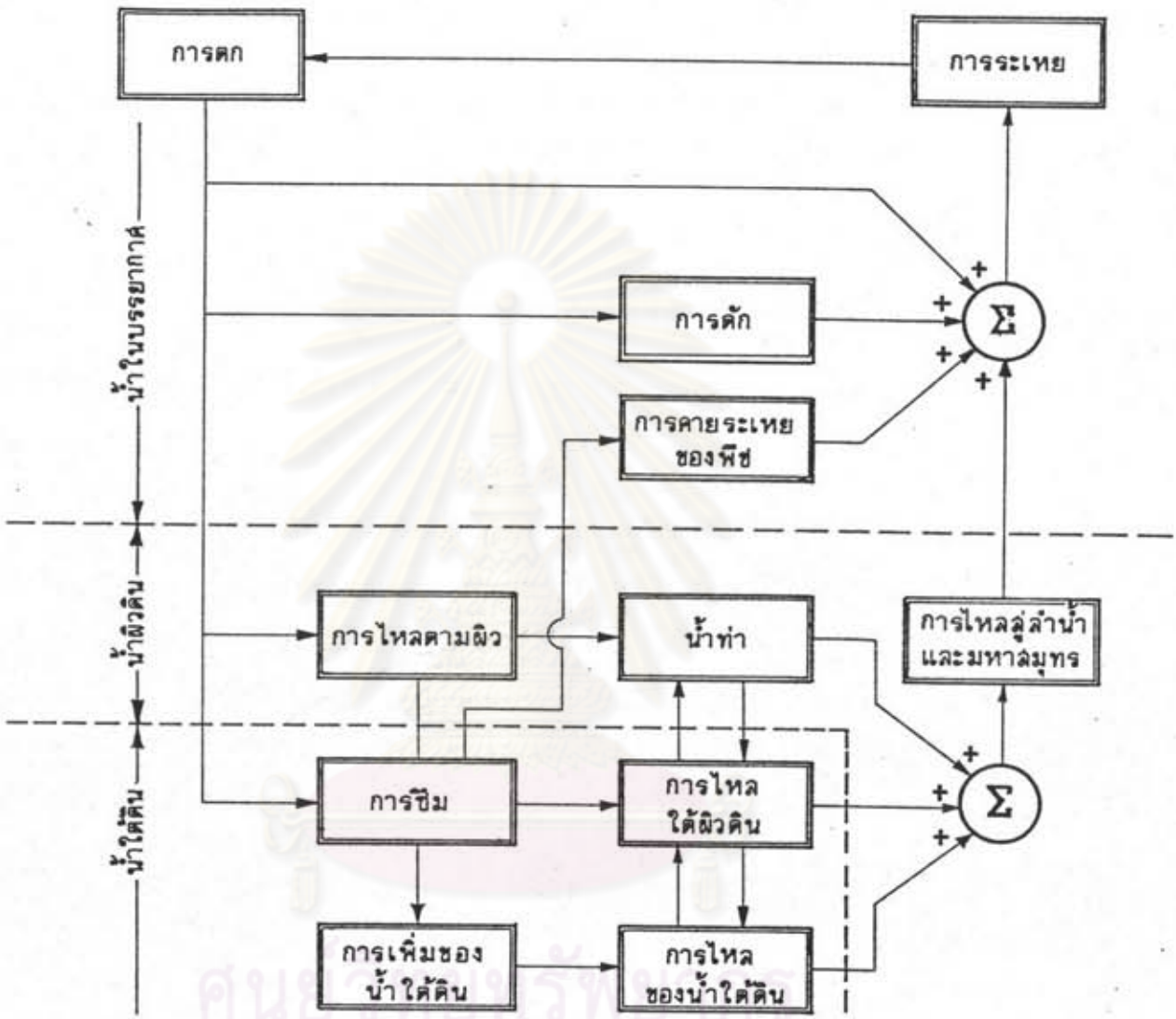

ที่มา: Applied Hydrology

รูปที่ 3-2 แผนผังแสดงวงจรอุทกวิทยา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

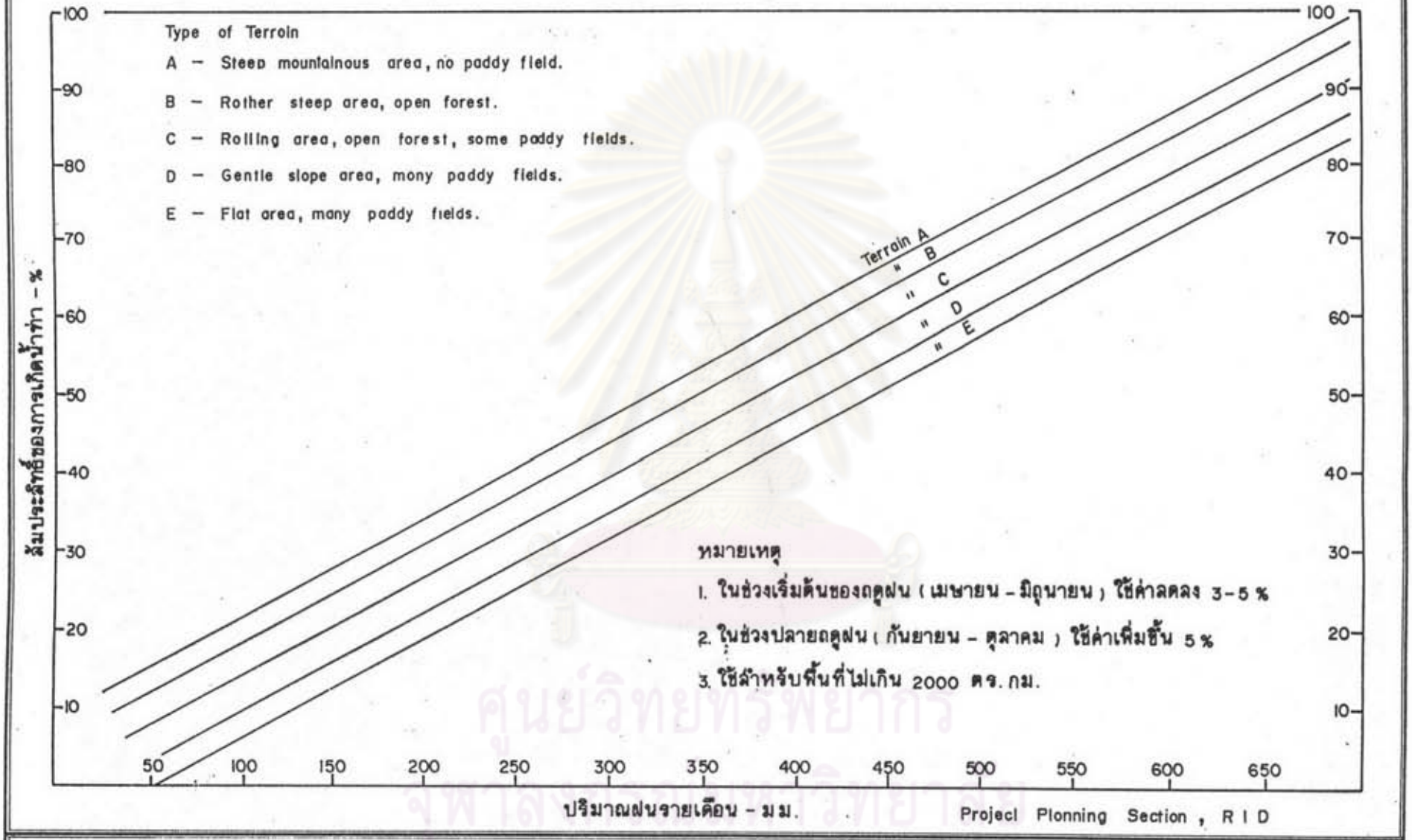

รูปที่ 3-3 กราฟแสดงค่าสัมประสิทธิของการเกิดน้ำท่า

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2 การประเมินหาปริมาณน้ำต้นทุนสำหรับการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดิน

การประเมินหาปริมาณน้ำต้นทุนสำหรับการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดินนั้น คำนวณโดยการหาปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยเป็นรายปีเพื่อเป็นเกณฑ์ในการกำหนดวางแผนพัฒนาแหล่งน้ำผิวดิน โดยจะต้องพิจารณาปริมาณความต้องการใช้น้ำของเกษตรกรเป็นแนวทางในการกำหนดขนาดของการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดิน ทั้งนี้จะต้องไม่เกินค่าปริมาณน้ำท่ารายปี ซึ่งคำนวณหาได้จากสมการ
(วีระชัย ชูพิศาลย์โรจน์ : 2527)

$$Q = 31536\ Y*A \qquad \text{.....(3-2)}$$

หรือ $$Y = \frac{Q}{31536A}$$

โดยที่ Q = ปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยรายปี มีหน่วยเป็น ลูกบาศก์เมตร

Y = ค่าความเข้มเฉลี่ยของน้ำท่ารายปี (Specific Yield) มีหน่วยเป็น ลิตร/วินาที/ตารางกิโลเมตร ดังรูปที่ 3-4

A = พื้นที่รับน้ำฝน มีหน่วยเป็นตารางกิโลเมตร

จากค่าปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยรายปีที่ได้นี้ สามารถตรวจสอบกับค่าปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยรายเดือนดังรายละเอียดในข้อ 3.1 และการตรวจวัดข้อมูลจริงในสนาม เพื่อเปรียบเทียบปรับค่าต่าง ๆ ให้ถูกต้อง เพื่อที่จะสามารถนำค่าเหล่านั้นมาใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด

3.3 การประเมินหาปริมาณน้ำต้นทุนสำหรับการพัฒนาแหล่งน้ำใต้ดิน

การพัฒนาแหล่งน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้ประโยชน์นั้น จะต้องพิจารณาถึงสภาวะสมดุลย์ทางอุทกวิทยาของธรรมชาติ หากมีการนำน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้ในปริมาณที่มากเกินกว่าปริมาณที่อาจนำขึ้นมาใช้ได้ (Safe yield) แล้ว ก็อาจเกิดผลกระทบต่อบริเวณดังกล่าวเช่น ระดับน้ำใต้ดินลดต่ำลง ทำให้ต้องใช้พลังงานในการสูบน้ำขึ้นมาใช้มากขึ้น การสะสมของแร่ธาตุในดินเพิ่มขึ้นจนอาจเป็นอุปสรรคต่อการปลูกพืชซึ่งมีผลทำให้คุณภาพของน้ำใต้ดินเปลี่ยนแปลงไปด้วย ในการประเมินหาปริมาณน้ำต้นทุนสำหรับการพัฒนาแหล่งน้ำใต้ดินนั้น สามารถคำนวณได้จากหลักทฤษฎีต่าง ๆ ดังกล่าวต่อไปนี้
(David Kieth Todd : 1980)

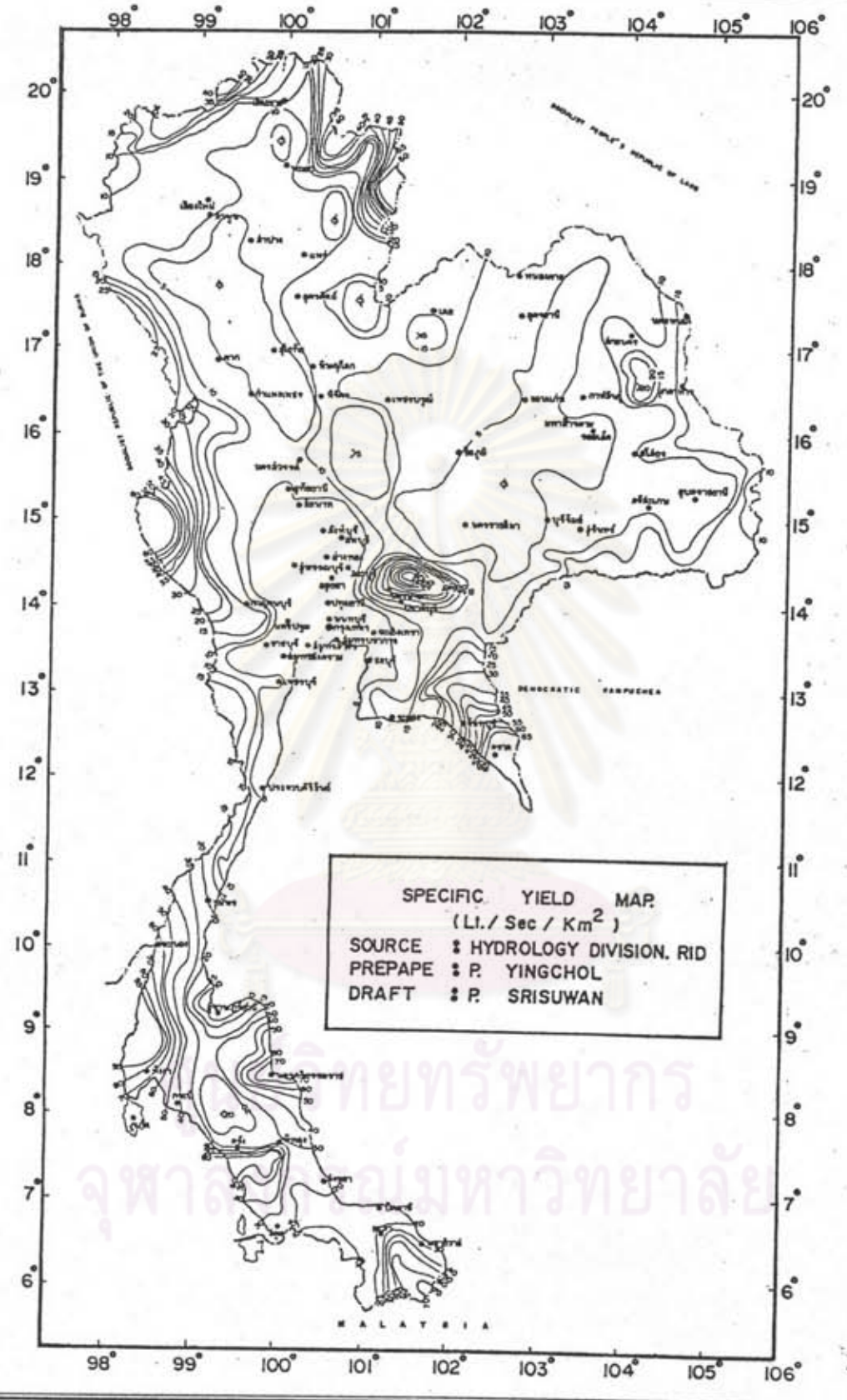

รูปที่ 3-4 แผนที่แสดงความเข้มเฉลี่ย ของน้ำท่ารายปี (SPECIFIC YIELD MAP)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I17330444

3.3.1 อัตราการให้น้ำจำเพาะ (Specific yield)

การสูบน้ำใต้ดินจากแหล่งน้ำเก็บกักซึ่งสะสมอยู่ในช่องว่างระหว่างเม็ดดินนั้น ไม่สามารถสูบน้ำขึ้นมาใช้ได้หมด ทั้งนี้มีน้ำบางส่วนที่เหลือติดค้างอยู่ในช่องว่างของเม็ดดินเนื่องจากอิทธิพลของแรงดึงดูดของโลก และแรงดึงดูดระหว่างโมเลกุลของเม็ดดินของชั้นดินอุ้มน้ำ คุณสมบัติของชั้นดินอุ้มน้ำที่จะยอมให้น้ำไหลออกมาได้เรียกว่า อัตราการให้น้ำจำเพาะ (Specific yield, S_y) ซึ่งสามารถคำนวณได้จากสมการ

$$S_y = 100(W_y/V) \quad \text{.....(3-3)}$$

และ

$$S_r = 100(W_r/V) \quad \text{.....(3-4)}$$

เมื่อ S_y = อัตราการให้น้ำจำเพาะ (Specific yield)

S_r = อัตราคงค้างจำเพาะ (Specific Retention)

W_y = ปริมาณน้ำที่ไหลจากมวลดิน

W_r = ปริมาณน้ำที่คงค้างอยู่ในมวลดิน

V = ปริมาตรรวมของมวลดิน

โดยที่ผลรวมของอัตราการให้น้ำจำเพาะ (S_y) และอัตราคงค้างจำเพาะ (S_r) ก็คือค่าความพรุน (Porosity) ของมวลดิน

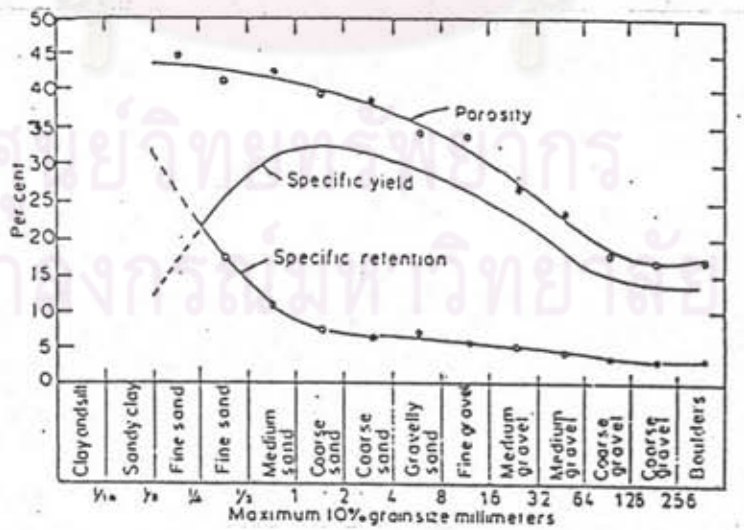

รูปที่ 3-5 ความสัมพันธ์ของค่าความพรุน อัตราการให้น้ำจำเพาะ และอัตราคงค้างจำเพาะ ตามขนาดของเม็ดดิน

3.3.2 การไหลของน้ำใต้ดินเข้าบ่อที่เจาะในชั้นน้ำใต้ดินภายใต้สภาวะสมดุลย์ (Equillibrium Equation/Thiem's Equation)

ในการสูบน้ำจากบ่อบาดาลเป็นระยะเวลานาน ๆ อิทธิพลของการสูบน้ำจะแผ่ขยายกว้างออกไปในแนวรัศมี จนกระทั่งเกิดสภาวะสมดุลย์หรืออีกนัยหนึ่งปริมาณน้ำที่สูบขึ้นมาเท่ากับปริมาณที่ไหลเข้าบ่อ โดยสมมุติฐานของ Dupuit ที่กำหนดให้ชั้นดินอุ้มน้ำมีลักษณะเป็นเนื้อเดียวกันตลอดในทุกทิศทาง (Homogeneous & Isotropic) ค่าสัมประสิทธิ์การไหลผ่าน (Coefficient of Tranmissibility) คงที่ตลอดพื้นที่และตลอดเวลา ซึ่งการไหลอยู่ในสภาวะสมดุลย์ และมีลักษณะการไหลแบบราบเรียบตามแนวรัศมี (Radial & Larminar Flow) ก็จะสามารถหาสมการความสัมพันธ์ จากกฎของ Darcy's Law จะความสัมพันธ์ของสมการ

$$Q = Av = -2\pi rbK\frac{dh}{dr} \qquad \text{.....(3-5)}$$

เมื่อ K = ค่าสัมประสิทธิ์การซึมผ่าน (Hydraulic Conductivity)

r = ระยะระหว่างบ่อ

b = ความหนาของชั้นดินอุ้มน้ำ

dh/dr = ความลาดเชิงชลศาสตร์ของการไหล

โดยการจัดสมการ (3-5) และอินทิเกรทจาก $h = h_w$, $r = r_w$ และ $h = h_o$, $r = r_o$ จะได้

$$Q = 2\pi Kb\frac{h_o - h_w}{\ln(r_o/r_w)} \qquad \text{.....(3-6)}$$

ในกรณีที่ขอบเขตของชั้นน้ำใต้ดินแผ่กระจายออกไปอย่างกว้างขวาง (Infinite Extent) จะได้

$$Q = 2\pi Kb\frac{h - h_w}{\ln(r/r_w)} \qquad \text{.....(3-7)}$$

ในการสูบน้ำบาดาล เราสามารถคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์การไหลผ่านของชั้นดินอุ้มน้ำโดยการวัดระดับน้ำในบ่อสังเกตุการณ์ (Observation Wells) 2 บ่อ ที่มีระยะห่างจากบ่อสูบแตกต่างกันเมื่อทำการสูบน้ำด้วยอัตราคงที่ ตามหลักทฤษฎีแล้วเราอาจใช้ค่าระดับน้ำที่บ่อสูบเป็นบ่อสังเกตุการณ์ได้บ่อหนึ่ง แต่เนื่องจากภายในบ่อสูบจะเกิดการสูญเสียพลังงานอันเนื่องมาจากการไหลผ่านวัสดุกรอง จึงอาจทำให้ค่าที่ได้เกิดความผิดพลาด ดังนั้น จึงไม่ควรใช้ค่าดังกล่าวในการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์การไหลผ่านจากสมการ

$$T = Kb = \frac{Q}{2\pi(h_2 - h_1)}\ln\frac{r_2}{r_1} \qquad \text{.....(3-8)}$$

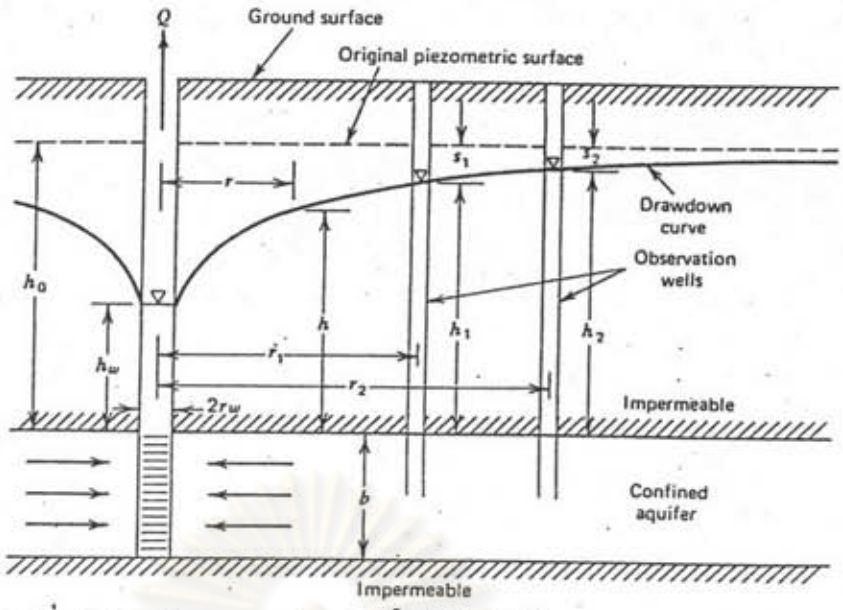

รูปที่ 3-6 ลักษณะการไหลของน้ำใต้ดินในชั้น Confine Aquifer

ในกรณีที่ทำการวัดค่าระดับน้ำโดยอ้างอิงจากระดับมาตรฐานเดียวกัน สมการ (3-8) อาจเขียนได้เป็น

$$T = \frac{Q}{2\pi(s_1 - s_2)} \ln \frac{r_2}{r_1} \qquad \text{.....(3-9)}$$

สำหรับการประยุกต์ใช้สมการ (3-8) และ (3-9) จะต้องทำการสูบน้ำด้วยอัตราคงที่ในช่วงเวลาที่นานจนกระทั่งเกิดการไหลแบบคงที่ ซึ่งจะไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำในบ่อเมื่อเวลาผ่านไป (S_1 และ S_2 คงที่) แต่ในทางปฏิบัติแล้วค่าทั้งสองยังคงเพิ่มขึ้นแต่ยังคงรักษาสภาพความแตกต่างของความลาดเชิงชลศาสตร์ไว้อย่างคงที่ ดังนั้น เพื่อให้ได้ผลที่ดีแล้วจึงควรทำการวัดระดับน้ำที่บ่อสังเกตุการณ์ภายหลังจากการสูบน้ำผ่านไปเป็นระยะเวลา 2-3 วัน

3.3.3 บ่อที่เจาะในชั้นน้ำใต้ดินอิสระ (Unconfined Aquifer)

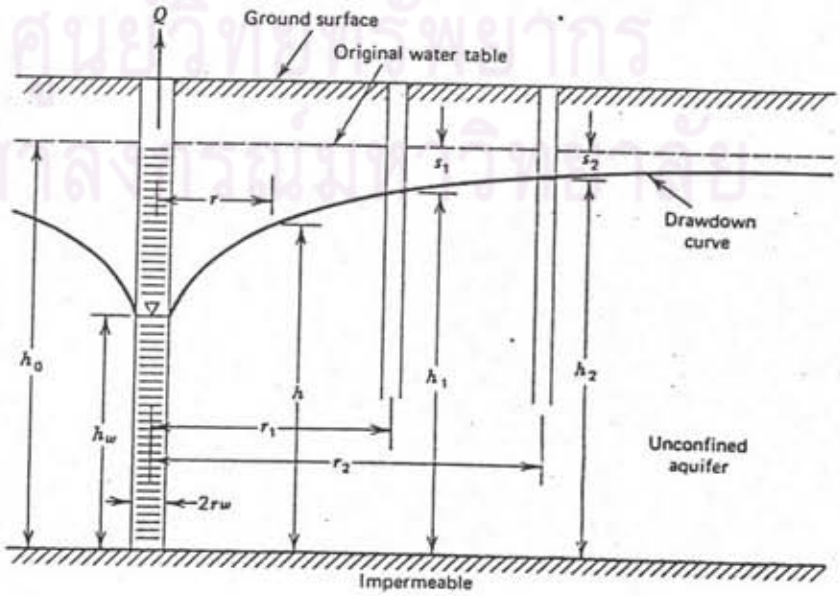

รูปที่ 3-7 ลักษณะการไหลของน้ำใต้ดินในชั้น Unconfine Aquifer

สมการการไหลแบบคงที่ในชั้นน้ำใต้ดินอิสระ ของบ่อซึ่งเจาะทะลุถึงชั้นทึบน้ำภายใต้ขอบเขตของค่าความลาดเชิงชลศาสตร์คงที่ยังคงใช้สมมุติฐานของ Dupuit ในการคำนวณหาดังนี้

$$Q = -2\pi rKh\frac{dh}{dr} \qquad \text{.....(3-10)}$$

อินทิเกรท สมการ (3-9) จาก $h = h_w$, $r = r_w$ และ $h = h_o$, $r = r_o$ จะได้สมการ

$$Q = \pi K\frac{h_o^2 - h_w^2}{\ln (r_o/r_w)} \qquad \text{.....(3-11)}$$

ในกรณีของการเปรียบเทียบระหว่างบ่อสังเกตุการณ์

$$Q = \pi K\frac{h_2^2 - h_1^2}{\ln (r_2/r_1)} \qquad \text{.....(3-12)}$$

หรือ

$$K = \frac{Q}{\pi(h_2^2 - h_1^2)}\ln\frac{r_2}{r_1} \qquad \text{.....(3-13)}$$

เนื่องจากสมการนี้ไม่สามารถอธิบายค่าความถูกต้องของความลาดเชิงชลศาสตร์บริเวณใกล้ ๆ บ่อเพราะว่าเกิดการไหลในแนวดิ่ง ซึ่งขัดกับสมมุติฐานของ Dupuit แต่อย่างไรก็ตามการประมาณค่าสัมประสิทธิ์การซึมผ่านยังคงใช้ได้ดี ซึ่งในเชิงปฏิบัติแล้วความลาดเชิงชลศาสตร์มีความสัมพันธ์น้อยต่อความหนาของชั้นอุ้มน้ำในชั้นน้ำใต้ดินอิสระ ดังนั้น ค่าสัมประสิทธิ์การไหลผ่าน (T) จึงประมาณได้ดังสมการ

$$T \cong K\frac{h_1 + h_2}{2} \qquad \text{.....(3-14)}$$

โดยการแทนค่า $h_1 = h_o - S_1$ และ $h_2 = h_o - S_2$ จะได้ค่าสัมประสิทธิ์การไหลผ่านคือ

$$T = Kh_o = \frac{Q}{2\pi\left[\left(s_1 - \frac{s_1^2}{2h_o}\right) - \left(s_2 - \frac{s_2^2}{2h_o}\right)\right]}\ln\frac{r_2}{r_1} \qquad \text{.....(3-15)}$$

3.3.4 การไหลของน้ำใต้ดินเข้าบ่อภายใต้สภาวะไม่สมดุลย์

(Non-Equillibrium Equation/Theis's Equation)

สมมุติฐานที่ใช้สำหรับการไหลของน้ำใต้ดินเข้าสู่บ่อภายใต้สภาวะไม่สมดุลย์นั้นเหมือนกับการไหลในสภาวะสมดุลย์ทุกประการ ยกเว้นแต่สภาพการไหลยังไม่คงที่ (Unsteady Flow) เท่า

นั้น สมการที่นำมาประยุกต์ใช้ในรูปของ Polar Coordinate คือ

$$\frac{\partial^2 h}{\partial r^2} + \frac{1}{r}\frac{\partial h}{\partial r} = \frac{S}{T}\frac{\partial h}{\partial t} \qquad \text{.....(3-16)}$$

เมื่อ T = สัมประสิทธิ์การไหลผ่าน (Transmissibility)

S = สัมประสิทธิ์การเก็บกัก (Storage Coefficient)

r = ระยะระหว่างบ่อ

t = เวลาตั้งแต่เริ่มต้นทำการสูบน้ำ

โดยใช้หลักการของความคล้ายคลึงระหว่างการไหลของน้ำใต้ดินและการนำความร้อน (Heat Conduction) Theis ได้เสนอการแก้สมการ (3-16) โดยกำหนดขอบเขต (Boundary Condition) ที่ $h = h_o$ เมื่อ $t = 0$ และ $h \to h_o$ ในขณะที่ $r \to \infty$ เมื่อ $t > 0$ จะได้

$$s = \frac{Q}{4\pi T}\int_u^\infty \frac{e^{-u}\,du}{u} \qquad \text{.....(3-17)}$$

และ

$$u = \frac{r^2 S}{4Tt} \qquad \text{.....(3-18)}$$

เมื่อ s = ระดับที่ลดลง (Drawdown)

Q = อัตราการสูบน้ำจากบ่อบาดาล ซึ่งมีค่าคงที่ตลอด

สมการ (3-18) เรียกกันว่า สมการการไหลในสภาวะไม่สมดุลย์ (Nonequillibrium Equation) หรือ Theis Equation สำหรับเทอมที่อยู่ในรูปของเอกซ์โพเนนเชียลฟังก์ชันนั้น เรียกกันว่า ฟังก์ชันบ่อน้ำ (Well Function) ซึ่งสามารถกระจายในรูปของอนุกรม ดังนั้นสมการ (3-18) จึงเขียนใหม่ได้เป็น

$$s = \frac{Q}{4\pi T}\left[-0.5772 - \ln u + u - \frac{u^2}{2\cdot 2!} + \frac{u^3}{3\cdot 3!} - \frac{u^4}{4\cdot 4!} + \cdots\right] \qquad \text{...(3-19)}$$

สมการการไหลในสภาวะไม่สมดุลย์ สามารถใช้ในการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์การเก็บกักและค่าสัมประสิทธิ์การไหลผ่านโดยการสูบทดสอบ ซึ่งในทางปฏิบัตินิยมนำมาประยุกต์ใช้กันอย่างกว้างขวางมากกว่าสมการการไหลในสภาวะสมดุลย์ ทั้งนี้เนื่องจาก สามารถคำนวณค่าสัมประสิทธิ์การเก็บกักได้ โดยใช้บ่อสังเกตุเพียงบ่อเดียว และใช้ระยะเวลาการสูบทดสอบไม่นานนัก นอกจากนี้ยังไม่ต้องใช้สมมุติฐานภายใต้สภาพเงื่อนไขการไหลแบบคงที่

อย่างไรก็ตาม ในสมการการไหลในสภาวะไม่สมดุลย์ (3-17) ที่นำมาประยุกต์ใช้นั้น หากมองข้ามสมมุติฐานที่สำคัญของสมการก็จะทำให้ผลลัพธ์ที่ได้เกิดความผิดพลาด ซึ่งสมมุติฐานดังกล่าว ประกอบด้วย

(1) ชั้นให้น้ำมีเนื้อเดียวกันตลอดทุกทิศทาง และมีความหนาเท่ากันตลอด ซึ่งแผ่กระจายอย่างกว้างขวางทั่วพื้นที่

(2) ก่อนทำการสูบทดสอบระดับน้ำอยู่ในแนวระดับ

(3) สูบทดสอบด้วยอัตราคงที่

(4) บ่อสูบเจาะทะลุถึงชั้นให้น้ำ และการไหลจากชั้นให้น้ำสู่บ่อมีทิศทางในแนวราบ

(5) เส้นผ่าศูนย์กลางของบ่อมีขนาดเล็กมาก จึงไม่นำขนาดความจุในบ่อมาพิจารณา

(6) น้ำไหลออกจากแหล่งเก็บกักทันทีที่เกิดความลาดเชิงชลศาสตร์

เนื่องจากสมมุติฐานของสมการ (3-17) เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก ดังนั้นการนำสมการการไหลในสภาวะไม่สมดุลย์มาไว้ในการหาค่าโดยประมาณของสัมประสิทธิ์การเก็บกัก และสัมประสิทธิ์การซึมผ่าน โดยการสูบทดสอบและวัดการเปลี่ยนแปลงของระยะน้ำลด จากบ่อสังเกตุหนึ่งบ่อหรือมากกว่า ภายในระยะเวลาที่กำหนดด้วยอัตราการสูบคงที่จึงถูกนำมาประยุกต์ใช้ โดยทั่วไป ซึ่งได้มีผู้พัฒนาวิธีการประมาณหาค่าให้ง่ายขึ้น 3 วิธี คือ

3.3.4.1 วิธีการของ Theis

Theis ได้จัดรูปสมการ (3-17) และ (3-18) ใหม่ จะได้

$$s = \left(\frac{Q}{4\pi T}\right) W(u) \qquad \text{.....(3-20)}$$

และ $$\frac{r^2}{t} = \left(\frac{4T}{S}\right) u \qquad \text{.....(3-21)}$$

เมื่อ W(u) = ฟังก์ชันบ่อน้ำ (Well Function)

จะเห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่าง W(u) และ u คล้ายคลึงกับความสัมพันธ์ระหว่าง S และ r^2/t เนื่องจากส่วนที่เหลือในสมการทั้งสองเป็นค่าคงที่ ดังนั้น Theis จึงได้เสนอแนะให้ประมาณค่าของสัมประสิทธิ์การเก็บกัก (S) และค่าสัมประสิทธิ์การซึมผ่าน (T) โดยอาศัย วิธีนำกราฟมาซ้อนทับกัน (Method of Superposition) โดยทำการเขียนค่าต่าง ๆ ของ W(u) และ u จากข้อมูลในตารางที่ 3-1 ในกระดาษกราฟเลขยกกำลัง ซึ่งโค้งที่เขียนได้จะเรียกว่า Type Curve และจากการทดสอบในภาคสนาม จะได้ค่าการลดลงของระดับน้ำ (Drawdown) ที่ระยะเวลา

ตารางที่ 3-1 แสดงค่า W (u) สำหรับช่วงค่า u ต่าง ๆ

u	1.0	2.0	3.0	4.0	5.0	6.0	7.0	8.0	9.0
$\times 1$	0.219	0.049	0.013	0.0038	0.0011	0.00036	0.00012	0.000038	0.000012
$\times 10^{-1}$	1.82	1.22	0.91	0.70	0.56	0.45	0.37	0.31	0.26
$\times 10^{-2}$	4.04	3.35	2.96	2.68	2.47	2.30	2.15	2.03	1.92
$\times 10^{-3}$	6.33	5.64	5.23	4.95	4.73	4.54	4.39	4.26	4.14
$\times 10^{-4}$	8.63	7.94	7.53	7.25	7.02	6.84	6.69	6.55	6.44
$\times 10^{-5}$	10.94	10.24	9.84	9.55	9.33	9.14	8.99	8.86	8.74
$\times 10^{-6}$	13.24	12.55	12.14	11.85	11.63	11.45	11.29	11.16	11.04
$\times 10^{-7}$	15.54	14.85	14.44	14.15	13.93	13.75	13.60	13.46	13.34
$\times 10^{-8}$	17.84	17.15	16.74	16.46	16.23	16.05	15.90	15.76	15.65
$\times 10^{-9}$	20.15	19.45	19.05	18.76	18.54	18.35	18.20	18.07	17.95
$\times 10^{-10}$	22.45	21.76	21.35	21.06	20.84	20.66	20.50	20.37	20.25
$\times 10^{-11}$	24.75	24.06	23.65	23.36	23.14	22.96	22.81	22.67	22.55
$\times 10^{-12}$	27.05	26.36	25.96	25.67	25.44	25.26	25.11	24.97	24.86
$\times 10^{-13}$	29.36	28.66	28.26	27.97	27.75	27.56	27.41	27.28	27.16
$\times 10^{-14}$	31.66	30.97	30.56	30.27	30.05	29.87	29.71	29.58	29.46
$\times 10^{-15}$	33.96	33.27	32.86	32.58	32.35	32.17	32.02	31.88	31.76

(Groundwater hydrology : 1980)

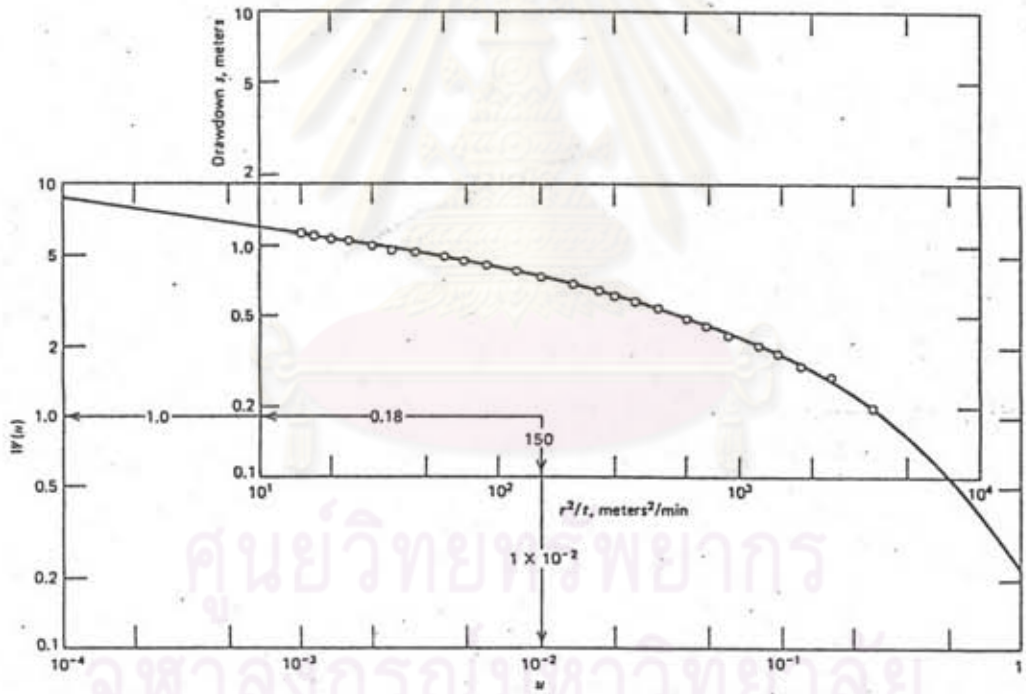

รูปที่ 3-8 วิธีการซ้อนทับของ Theis สำหรับหาคำตอบในสมการการไหลในสภาวะไม่สมดุลย์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ต่าง ๆ นำค่าระดับน้ำลดและ r^2/t เขียนในกระดาษกราฟเลขยกกำลัง นำกราฟที่ได้มาทำการซ้อนทับกันโดยให้แกนทั้งสองขนานกันตลอด ขยับกระดาษกราฟทั้งสองจนกระทั่งส่วนโค้งของเส้นกราฟทั้งสองทับกันมากที่สุด (ดังรูปที่ 3-8) อ่านค่าตัวแปรต่าง ๆ ที่จุดดังกล่าว เพื่อคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์การเก็บกัก (Storage Coefficient, S) และค่าสัมประสิทธิ์การซึมผ่าน (Transmissibility,T) จากสมการ (3-20) และสมการ (3-21) ตามลำดับ

3.3.4.2 วิธีการของ Cooper-Jacob

Cooper-Jacob ได้เสนอว่าในกรณีที่ข้อสังเกตุที่อยู่ใกล้ ๆ (r มีค่าน้อย) และที่ระยะเวลามาก ๆ จะทำให้ u มีค่าน้อยมาก ทำให้สามารถตัดบางเทอมของสมการ (3-19) ซึ่งจะได้

$$s = \frac{Q}{4\pi T}\left(-0.5772 - \ln\frac{r^2S}{4Tt}\right) \qquad \text{.....(3-22)}$$

จัดสมการใหม่ให้อยู่ในรูปของ Log จะได้

$$s = \frac{2.30Q}{4\pi T}\log\frac{2.25Tt}{r^2S} \qquad \text{.....(3-23)}$$

ดังนั้นเมื่อทำการเขียนกราฟระหว่างระยะน้ำลด (Drawdown) กับค่าเลขยกกำลังของระยะเวลา (t) ที่เวลาใด ๆ ที่ได้จากการสูบทดสอบในสนาม จะได้กราฟเส้นตรงและเมื่อต่อเส้นกราฟที่ระยะน้ำลด (s) = 0, ที่เวลา (t) = to ดังแสดงในรูปที่ 3-9 จากสมการ (3-23) จะได้

$$0 = \frac{2.30Q}{4\pi T}\log\frac{2.25Tt_0}{r^2S} \qquad \text{.....(3-24)}$$

จะได้ $$\frac{2.25Tt_0}{r^2S} = 1 \qquad \text{.....(3-25)}$$

หรือ $$S = \frac{2.25Tt_0}{r^2} \qquad \text{.....(3-26)}$$

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์การซึมผ่าน (Transmissibility, T) สามารถหาได้จากกรณีที่ t/to = 10 ซึ่งค่า log t/to = 1 ดังนั้นโดยการแทนค่า s โดย s (ผลต่างของระยะน้ำลด) ต่อหนึ่งช่วงเวลา (t) ของกราฟเลขยกกำลัง จากสมการ (3-23) จะได้

$$T = \frac{2.30Q}{4\pi\Delta s} \qquad \text{.....(3-27)}$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โดยวิธีการของ Cooper-Jacob ก็จะสามารถหาค่าสัมประสิทธิ์การซึมผ่าน (Transmissibility, T) จากสมการ (3-27) และค่าสัมประสิทธิ์การเก็บกัก (Storage Coefficient, S) จากสมการ (3-26) การหาค่าโดยประมาณจากกราฟเส้นตรงที่ได้จากวิธีการนี้จะลดความผิดพลาดได้มากสำหรับกรณีที่ u มีค่าน้อย (u<0.01)

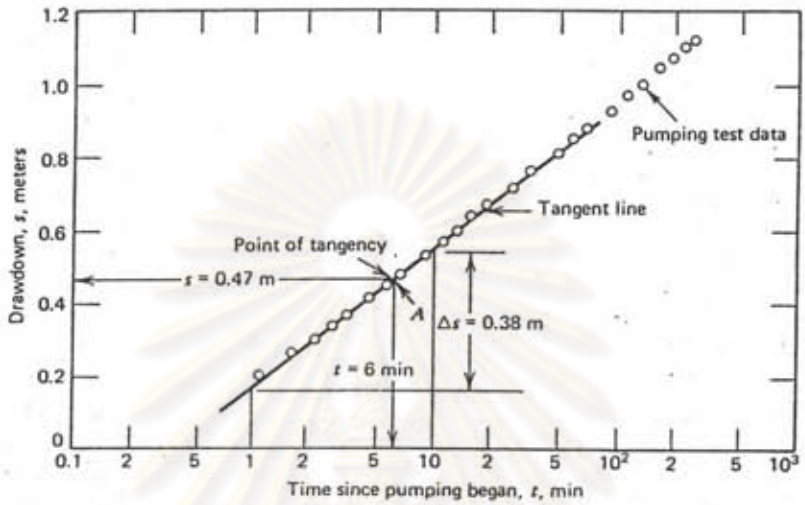

รูปที่ 3-9 วิธีการของ Cooper Jacob สำหรับหาคำตอบในสมการการไหลในสภาวะไม่สมดุลย์ (Groundwater hydrology : 1980)

3.3.4.3 วิธีการของ Chow

Chow ได้นำเสนาวิธีการหาค่าโดยอาศัยข้อได้เปรียบของการหลีกเลี่ยงปัญหาที่อาจเกิดจากการปรับเส้นกราฟและข้อจำกัดของการนำมาประยุกต์ใช้ ซึ่งโดยวิธีการนี้จะทำการวัดค่าระยะน้ำลด (Drawdown) จากบ่อสังเกตุซึ่งอยู่ใกล้กับบ่อสูบทดสอบ แล้วนำค่าที่ได้ไปพล็อตในกระดาษกึ่งเลขยกกำลังเหมือนกับวิธีของ Cooper-Jacob เลือกจุดใดจุดหนึ่งจากกราฟที่ได้เพื่ออ่านค่าระยะน้ำลด (s) และเวลา (t) ลากเส้นสัมผัสที่จุดดังกล่าว และอ่านค่าผลต่างของระยะน้ำลดต่อระยะเวลาหนึ่งรอบของกระดาษกราฟเลขยกกำลัง คำนวณค่า F(u) จากสมการ

$$F(u) = s/\Delta s \qquad \text{.....(3-28)}$$

นำค่า F(u) ที่ได้มาหาค่า W(u) และ u จากความสัมพันธ์ในกราฟ รูปที่ 3-10 สำหรับค่า F(u) ที่มากกว่า 2.0 ค่า W(u) จะมีค่าเป็น 2.30 เท่าของ F(u) และ u จะอ่านได้จากตารางที่ 3-1 หลังจากนั้นก็จะสามารถคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์การเก็บกัก (Storage Coefficient, S) และค่าสัมประสิทธิ์การซึมผ่าน (Transmissibility, T) จากสมการ (3-20) และสมการ (3-21) ตามลำดับ

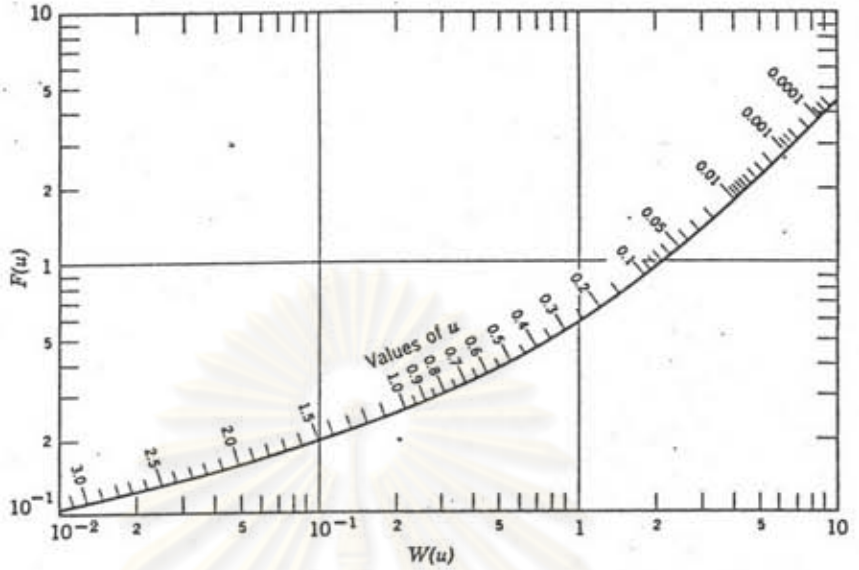

รูปที่ 3-10 ความสัมพันธ์ระหว่าง F(u) , W(u) และ u

(Groundwater hydrology : 1980)

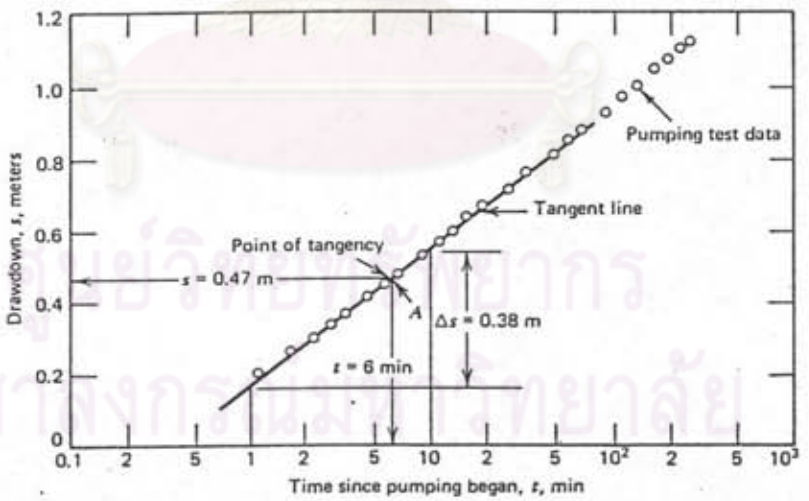

รูปที่ 3-11 วิธีการของ Chow สำหรับหาคำตอบในสมการการไหลในสภาวะไม่สมดุลย์

(Groundwater hydrology : 1980)

3.3.4.4 การทดสอบระดับน้ำคืนตัว (Recovery Test)

ภายหลังจากการสูบทดสอบและเมื่อทำการปิดเครื่องสูบน้ำ ระดับน้ำในบ่อสูบและบ่อสังเกตุจะเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นช่วงการคืนตัวของระดับน้ำใต้ดิน จากรูปที่3-12 แสดงให้เห็นปรากฏการณ์ในขณะที่ทำการวัดค่าระดับน้ำลด (Drawdown) จากระดับน้ำปรกติก่อนการสูบทดสอบและระหว่างช่วงเวลาที่ระดับน้ำลดคืนตัวสู่สภาวะปรกติ

ในทางปฏิบัติเป็นการดีสำหรับการวัดค่าระดับน้ำคืนตัวเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสัมประสิทธิ์การซึมผ่าน (Transmissibility, T) ซึ่งเป็นการตรวจสอบค่าที่ได้กับค่าที่ได้จากการสูบทดสอบ และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มจากการสูบทดสอบแต่อย่างใด นอกจากนี้ยังสามารถประมาณค่าสัมประสิทธิ์การซึมผ่าน (Transmissibility, T) จากการวัดค่าระดับน้ำคืนตัวจากบ่อสูบทดสอบโดยตรง ถึงแม้จะไม่มีบ่อสังเกตุ โดยสมมุติให้อัตราการจ่ายน้ำระหว่างนี้มีค่าคงที่และมีค่าเท่ากับอัตราการสูบทดสอบ ซึ่งในการปฏิบัติการจริงในสนามนั้นจะผันแปรมากและเป็นการยากที่จะควบคุมให้อยู่ในช่วงพิสัยที่ยอมรับได้

จากหลักการของ Theis เมื่อทราบช่วงเวลาที่ทำการสูบทดสอบและการคืนตัวของระยะน้ำลด โดยอัตราการสูบให้น้ำคงที่อย่างต่อเนื่อง ภายหลังจากเปิด/ปิดเครื่องสูบน้ำจะได้สมการระดับน้ำคืนตัว (S')

$$s' = \frac{Q}{4\pi T}[W(u) - W(u')] \qquad \text{.....(3-29)}$$

$$\text{โดยที่} \qquad u = \frac{r^2 S}{4Tt} \quad \text{และ} \quad u' = \frac{r^2 S}{4Tt'} \qquad \text{.....(3-30)}$$

เมื่อ t และ t' เป็นเวลาที่นิยามโดยรูปที่ 3-11 สำหรับกรณีที่บ่อสังเกตุใกล้ ๆ และ t' มีค่ามาก ๆ ค่า W(u) สามารถประมาณได้จาก 2 เทอมแรกของสมการ (3-29) ดังนั้นสมการ (3-29) สามารถเขียนใหม่ได้เป็น

$$s' = \frac{2.30Q}{4\pi T}\log\frac{t}{t'} \qquad \text{.....(3-31)}$$

โดยวิธีนี้ เมื่อทำการเขียนกราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าระดับน้ำคืนตัว ($\Delta s'$)กับค่าของ log(t/t') จะให้กราฟเส้นตรงซึ่งมีความลาดชัน เท่ากับ $2.30Q/4\pi T$ ดังนั้นสำหรับระยะแตกต่างของระดับน้ำลด (S') ที่ช่วงเวลาน้ำลดต่อหนึ่งช่วงเวลาของ t/t' จะสามารถคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์การซึมผ่าน (Transmissibility, T) จากสมการ

$$T = \frac{2.30Q}{4\pi\Delta s'} \qquad \text{.....(3-32)}$$

สำหรับการทดสอบระดับน้ำคืนตัว ไม่สามารถคำนวณเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์การเก็บกัก (Storage Coefficient, S)

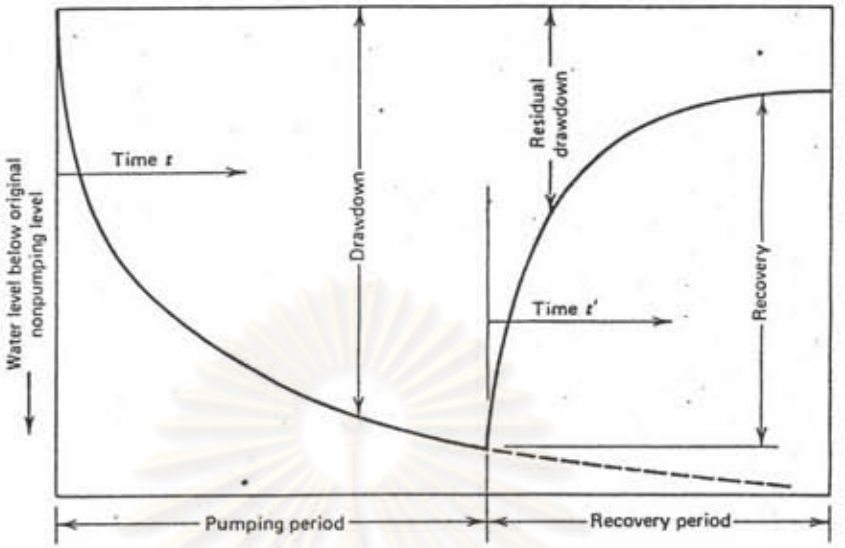

รูปที่ 3-12 โค้งแสดงระดับน้ำลดและระดับน้ำคืนตัวในบ่อสังเกตุใกล้กับบ่อสูบทดสอบ

(Groundwater hydrology : 1980)

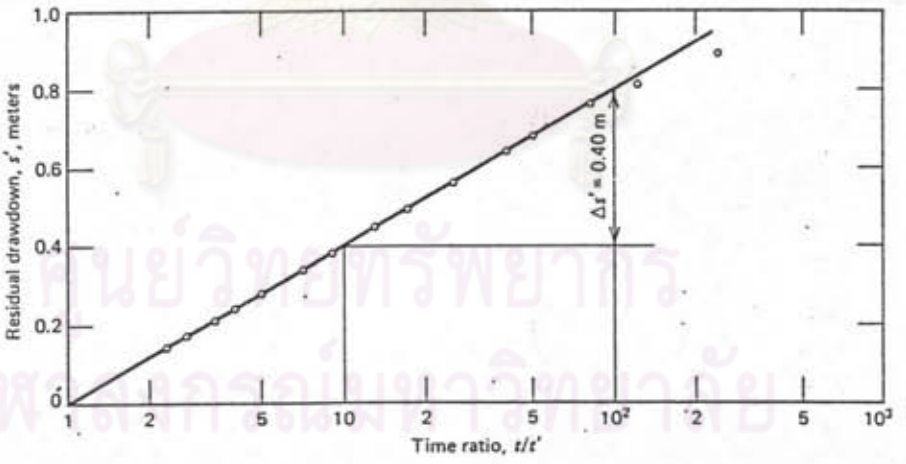

รูปที่ 3-13 วิธีการทดสอบระดับน้ำคืนตัวสำหรับหาคำตอบในสมการการไหลในสภาวะไม่สมดุลย์

(Groundwater hydrology : 1980)

3.3.5 การวิเคราะห์ผลการทดสอบสูบน้ำ

ชัยพันธุ์ รักวิจัย และสมหวัง จันทร์ทอง(2530) ได้ทำการศึกษาวิจัยหาแนวทางในการประเมินปริมาณน้ำและการออกแบบบ่อน้ำตื้น สรุปได้ว่า การวิเคราะห์ผลการทดสอบสูบน้ำจากบ่อน้ำตื้นไม่สามารถจะอาศัยทฤษฎีเกี่ยวกับชลศาสตร์บ่อบาดาลได้ (Well Hydraulics) ทั้งนี้ เพราะในทฤษฎีที่ปรากฏในตำรามักจะกล่าวถึงการไหลเข้าบ่อด้านข้างในลักษณะของเส้นการไหลแบบรัศมี (radial flow) ซึ่งไม่ตรงกับลักษณะการไหลเข้าบ่อน้ำตื้นที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่กว่าบ่อบาดาล การไหลเข้าบ่อน้ำตื้นจะมีทั้งแบบไหลเข้าด้านก้นบ่อ หรือแบบไหลเข้าทั้งก้นบ่อและด้านข้างของบ่อ ดังแสดงในรูปที่ 3-14 การวิเคราะห์ผลการทดสอบสูบน้ำมักจะอาศัยข้อมูลในช่วงที่ระดับน้ำคืนตัว (recovery) ซึ่งสามารถทราบอัตราการไหลเข้าบ่อน้ำตื้นจากปริมาตรของน้ำที่เพิ่มขึ้นในบ่อที่ระดับน้ำต่าง ๆ สำหรับวิธีการวิเคราะห์ที่อาจนำไปใช้ได้มี 3 วิธี คือ อัตราการให้น้ำคงที่ (Steady State Yield), อัตราการให้น้ำเฉลี่ย และอัตราการให้น้ำต่อหน่วยระดับน้ำลด ซึ่งในที่นี้จะนำมากล่าวเฉพาะวิธีอัตราการให้น้ำคงที่

อัตราการให้น้ำคงที่ของบ่อน้ำตื้นที่ระดับน้ำลดค่าหนึ่ง หมายถึงอัตราการสูบน้ำออกจากบ่อ เท่ากับอัตราการไหลของน้ำเข้าบ่อโดยระดับน้ำในบ่อไม่เปลี่ยนแปลง และมีระดับน้ำลดค่าที่กำหนดนั้น อัตราการให้น้ำคงที่จึงสามารถหาได้จากอัตราการไหลของน้ำเข้าบ่อ ที่ระดับน้ำในบ่อหรือระดับลดค่าต่าง ๆ ในช่วงระดับน้ำคืนตัวหลังจากหยุดสูบน้ำ ซึ่งจะพิสูจน์หาได้ดังนี้

- ภายในช่วงเวลา Δt ระดับน้ำเพิ่มขึ้น Δh
- หากพื้นที่หน้าตัดของบ่อ = A จะได้ว่าปริมาณน้ำเพิ่มขึ้น $A \Delta h$
- ดังนั้นอัตราการไหลของน้ำเข้าบ่อ $(Q) = A \Delta h/\Delta t$
- หาก $t \rightarrow 0$, $Q(h) = A\, dh/dt \mid_h$
- $dh/dt \mid_h$ เป็นค่าอัตราคืนตัวของระดับน้ำหรือความลาดของเส้นกราฟ $h(t)$ ในช่วงระดับน้ำคืนตัวถึงระดับ h (ดังแสดงในรูปที่ 3-15)

รูปที่ 3-16 แสดงตัวอย่างกราฟอัตราการให้น้ำคงที่สัมพันธ์กับระดับน้ำลดที่ได้ จากผลการทดสอบสูบน้ำของบ่อน้ำตื้นในเขต อ.พนัสนิคม จ.ชลบุรี ซึ่งจะพบว่าอัตราการให้น้ำของบ่อน้ำจะผันแปรตามค่าระดับน้ำลด ($Q = Q(h)$) โดยมีค่ามากขึ้นตามค่าระดับน้ำลดอันเป็นคุณสมบัติของชลศาสตร์ของบ่อน้ำตื้นนั้น ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อการประเมินปริมาณน้ำที่จะได้รับจากบ่อน้ำตื้น ภายในสภาวะการณ์ต่าง ๆ

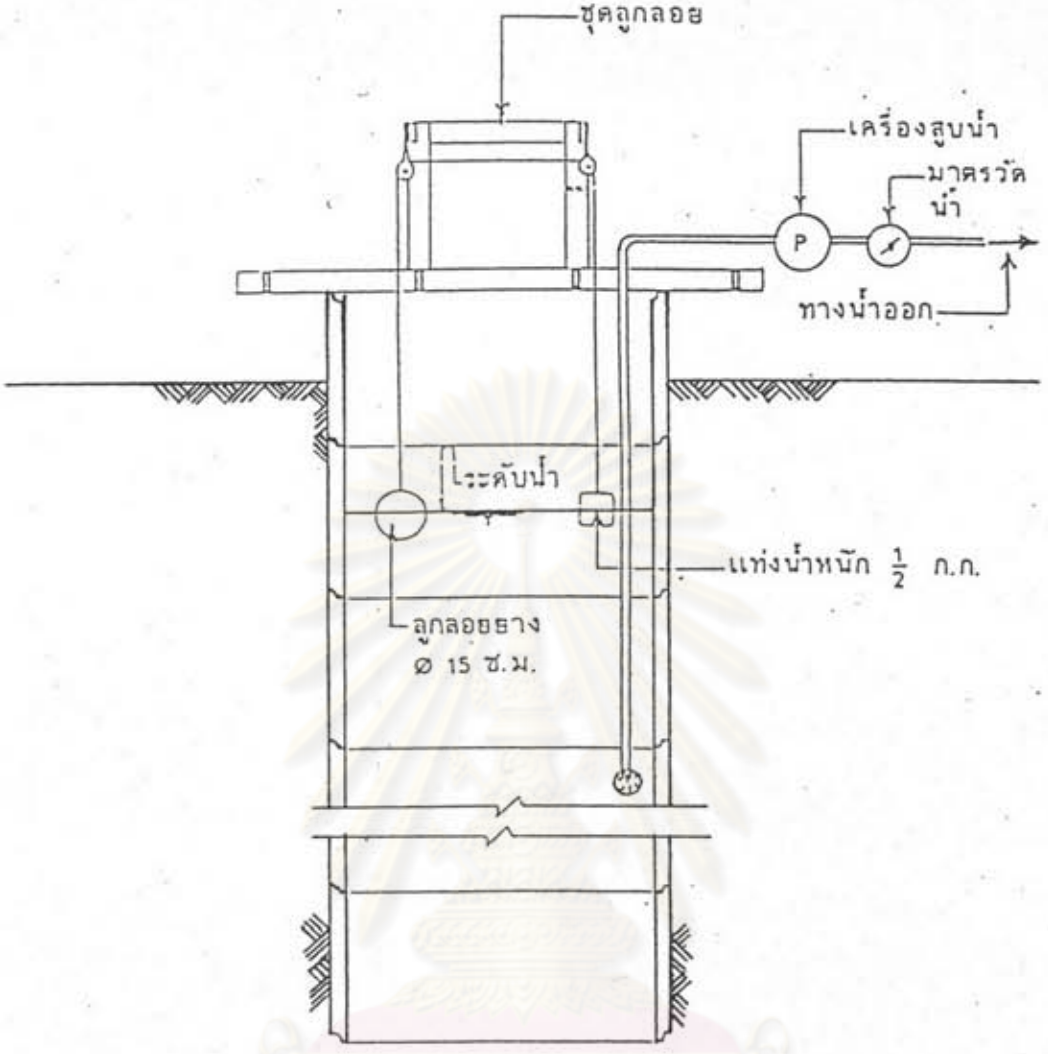

(ก) เครื่องมือในการทดสอบสูบน้ำ (Pump Test)

ที่มา: บ่อน้ำตื้น แนวทางในการประเมินปริมาณน้ำและการออกแบบ

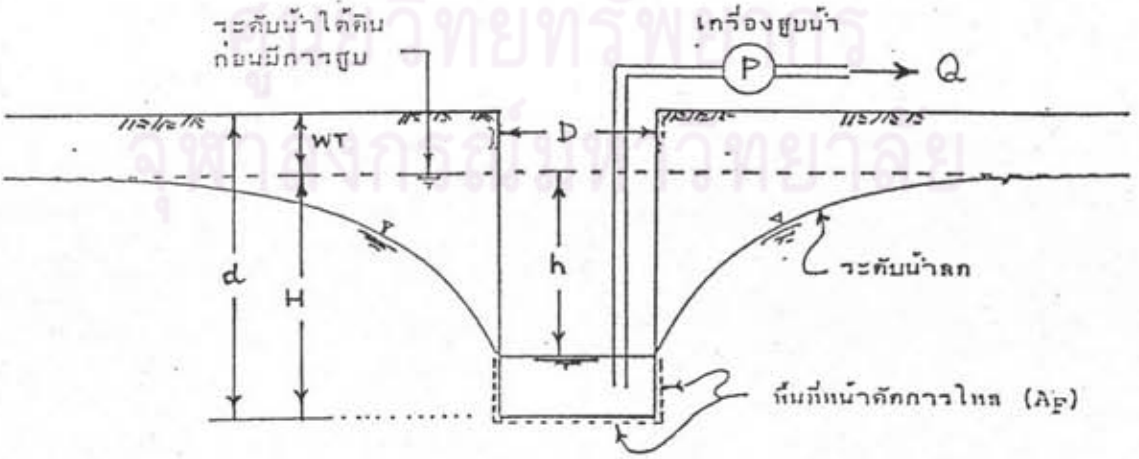

(ข) ลักษณะชลศาสตร์ของการไหลน้ำใต้ดินระหว่างการสูบ

รูปที่ 3-14 เครื่องมือและวิธีการทดสอบสูบน้ำ (Pump Test)

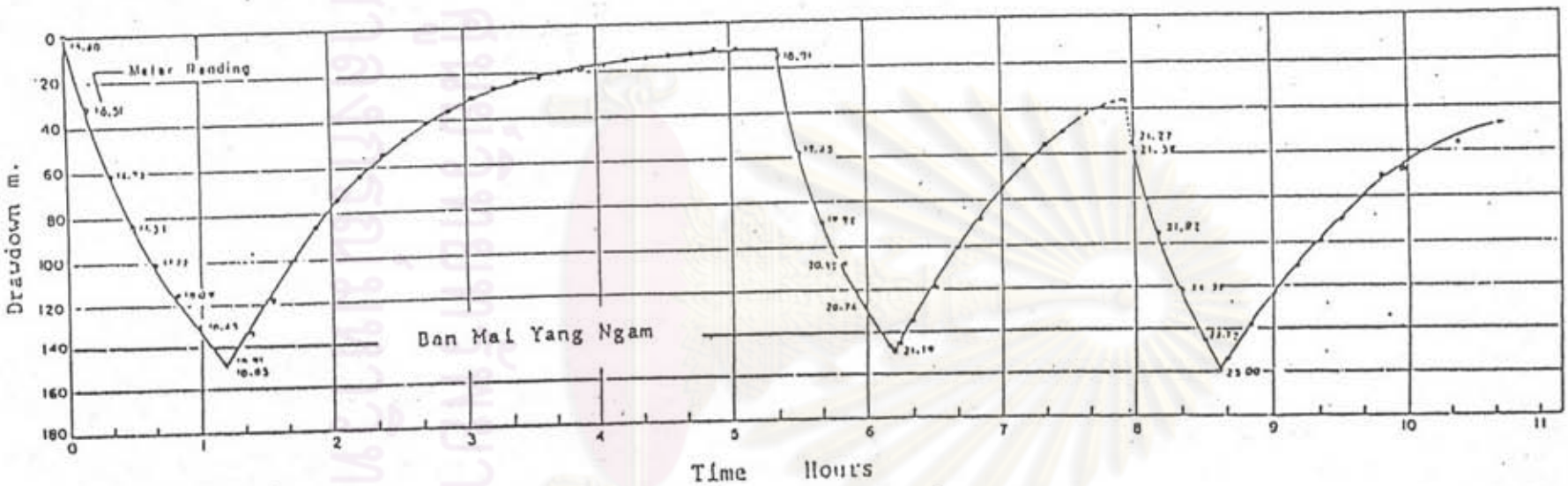

Pumping Test of Shallow Wells : Observed Drawdown, Time, and Volume of Pumped Water

รูปที่ 3-15 ตัวอย่างผลการทดสอบสูบน้ำที่ อ.พนัสนิคม จ.ชลบุรี

ที่มา : บ่อน้ำตื้น แนวทางในทางการประเมินปริมาณน้ำและการออกแบบ

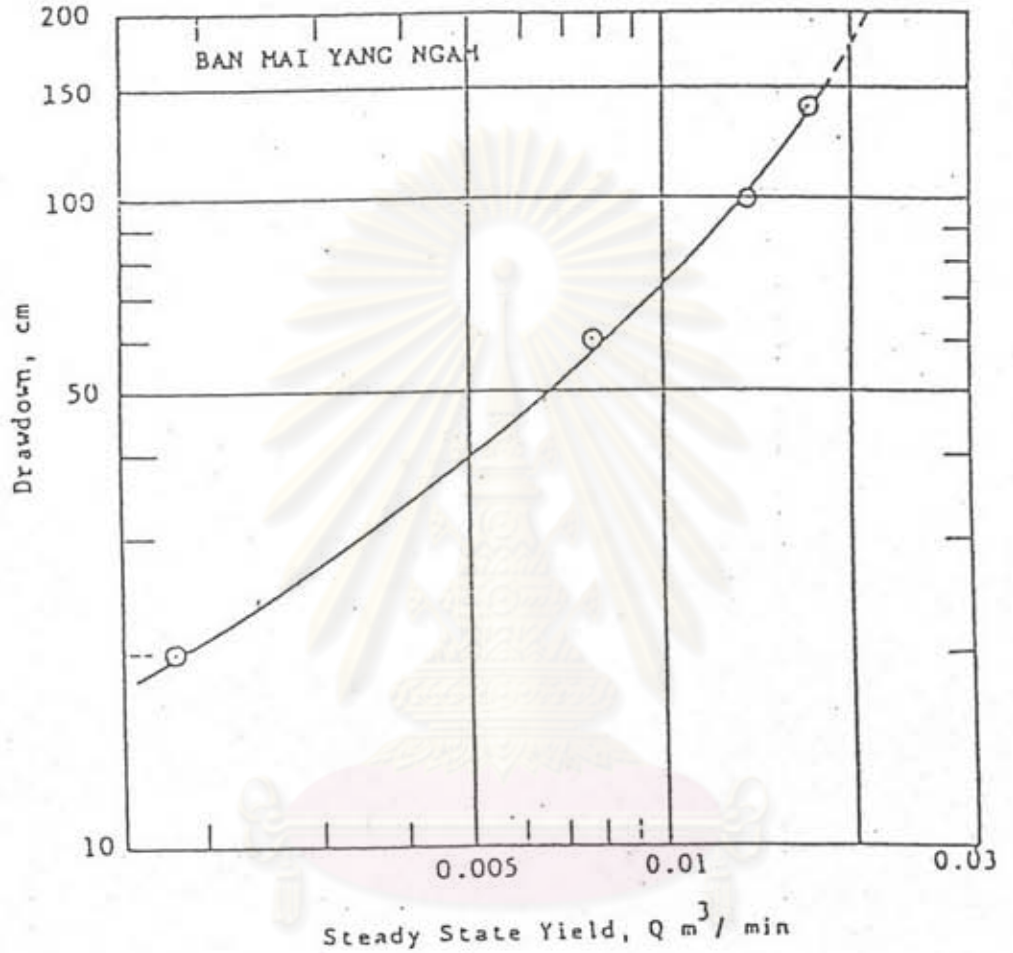

รูปที่ 3-16 ตัวอย่างความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการให้น้ำคงที่กับระยะน้ำลดของบ่อสูบทดสอบ อ.พนัสนิคม จ.ชลบุรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา: บ่อน้ำตื้น แนวทางในการประเมินปริมาณน้ำและการออกแบบ

3.4 <u>ทฤษฎีการใช้น้ำของพืชและปริมาณความต้องการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคของเกษตรกร</u>

สำหรับทฤษฎีการใช้น้ำของพืชและปริมาณความต้องการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคของเกษตรกรจะนำมาใช้ในการประเมินปริมาณความต้องการใช้น้ำ (Water Demand) ในสภาพปัจจุบันและอนาคต เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาแหล่งน้ำให้สอดคล้องกับศักยภาพของแหล่งน้ำที่มีอยู่

3.4.1 น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค

เนื่องจากน้ำสำหรับใช้ในการอุปโภคบริโภคนับเป็นปัจจัยในการยังชีพขั้นพื้นฐานของเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูแล้ง ในการประเมินปริมาณความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคนั้น มีหลักเกณฑ์ดังนี้

- น้ำเพื่อการบริโภคของเกษตรกรประมาณ 5 ลิตร/คน/วัน
- น้ำเพื่อการอุปโภคของเกษตรกรประมาณ 50 ลิตร/คน/วัน
- น้ำเพื่อการเลี้ยงวัว-ควาย 50 ลิตร/ตัว/วัน
- น้ำเพื่อการเลี้ยงหมู 20 ลิตร/ตัว/วัน
- น้ำเพื่อการเลี้ยงเป็ด-ไก่ 0.15 ลิตร/ตัว/วัน

3.4.2 น้ำเพื่อการเกษตรกรรม

สำหรับน้ำเพื่อการเกษตรกรรมนั้น เป็นน้ำส่วนที่เหลือจากการอุปโภคและบริโภคของเกษตรกร ปริมาณน้ำที่เหลือจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับศักยภาพของแหล่งน้ำที่มีอยู่ ในกรณีที่มีไม่มากนักก็อาจจะเพียงพอสำหรับการเกษตรกรรมในครัวเรือนเท่านั้น แต่ถ้ามีปริมาณมากจึงนำมาใช้เพื่อการเกษตรกรรมโดยจะต้องเพียงพอตลอดฤดูกาลของพืช ทั้งนี้จะต้องพิจารณาถึงปริมาณน้ำที่มีอยู่ จำนวนพื้นที่เกษตรกรรม ตลอดจนชนิดและระยะเวลาของการปลูกพืช (Cropping Pattern) โดยคำนึงถึงปริมาณน้ำที่มีอยู่เป็นหลักสำคัญ สำหรับการคำนวณปริมาณการใช้น้ำของพืชนั้นใช้วิธีการต่าง ๆ ดังนี้ (Doorenbos,J.,and Pruitt,W.O. : 1977)

3.4.2.1 การคำนวณการใช้น้ำของพืชโดยวิธี BLANEY-CRIDDLE

การคำนวณการใช้น้ำของพืชโดยวิธี BLENEY-CRIDDLE ได้เริ่มพัฒนาขึ้นในปี พ.ศ. 2493 โดย BLENEY และ CRIDDLE ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลภูมิอากาศ 2 อย่าง คือ อุณหภูมิ และจำนวนชั่วโมงในช่วง ตามสมการ

$$ET_o = c[p(0.46T+8)] \qquad .....(3-33)$$

เมื่อ ET_o = ปริมาณการใช้น้ำของพืชมีหน่วยเป็น มม./วัน

C = ค่าสัมประสิทธิ์การใช้น้ำของพืชซึ่งขึ้นอยู่กับค่าความชื้นสัมพัทธ์ต่ำสุด, ชั่วโมงกลางวัน และความเร็วลม

P = ค่าเฉลี่ยเปอร์เซนต์ชั่วโมงกลางวัน ดังแสดงในตารางที่ 3.2

T = อุณหภูมิเฉลี่ยรายวัน มีหน่วยเป็น °C สำหรับเดือนต่าง ๆ

ตารางที่ 3.2 เปอร์เซนต์ชั่วโมงกลางวันในเดือนต่าง ๆ ของปี (p)

ละติจูด	เหนือ	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
	ใต้ 1/	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.
	60°	.15	.20	.26	.32	.38	.41	.40	.34	.28	.22	.17	.13
	58	.16	.21	.26	.32	.37	.40	.39	.34	.28	.23	.18	.15
	56	.17	.21	.26	.32	.36	.39	.38	.33	.28	.23	.18	.16
	54	.18	.22	.26	.31	.36	.38	.37	.33	.28	.23	.19	.17
	52	.19	.22	.27	.31	.35	.37	.36	.33	.28	.24	.20	.17
	50	.19	.23	.27	.31	.34	.36	.35	.32	.28	.24	.20	.18
	48	.20	.23	.27	.31	.34	.36	.35	.32	.28	.24	.21	.19
	46	.20	.23	.27	.30	.34	.35	.34	.32	.28	.24	.21	.20
	44	.21	.24	.27	.30	.33	.35	.34	.31	.28	.25	.22	.20
	42	.21	.24	.27	.30	.33	.34	.33	.31	.28	.25	.22	.21
	40	.22	.24	.27	.30	.32	.34	.33	.31	.28	.25	.22	.21
	35	.23	.25	.27	.29	.31	.32	.32	.30	.28	.25	.23	.22
	30	.24	.25	.27	.29	.31	.32	.31	.30	.28	.26	.24	.23
	25	.24	.26	.27	.29	.30	.31	.31	.29	.28	.26	.25	.24
	20	.25	.26	.27	.28	.29	.30	.30	.29	.28	.26	.25	.25
	15	.26	.26	.27	.28	.29	.29	.29	.28	.28	.27	.26	.25
	10	.26	.27	.27	.28	.28	.29	.29	.28	.28	.27	.26	.26
	5	.27	.27	.27	.28	.28	.28	.28	.28	.28	.27	.27	.27
	0	.27	.27	.27	.27	.27	.27	.27	.27	.27	.27	.27	.27

1/ ละติจูดใต้แตกต่างจากละติจูดเหนือ 6เดือนดังแสดงในตาราง

ที่มา: Guidelines for Predicting Crop Water Requirements.

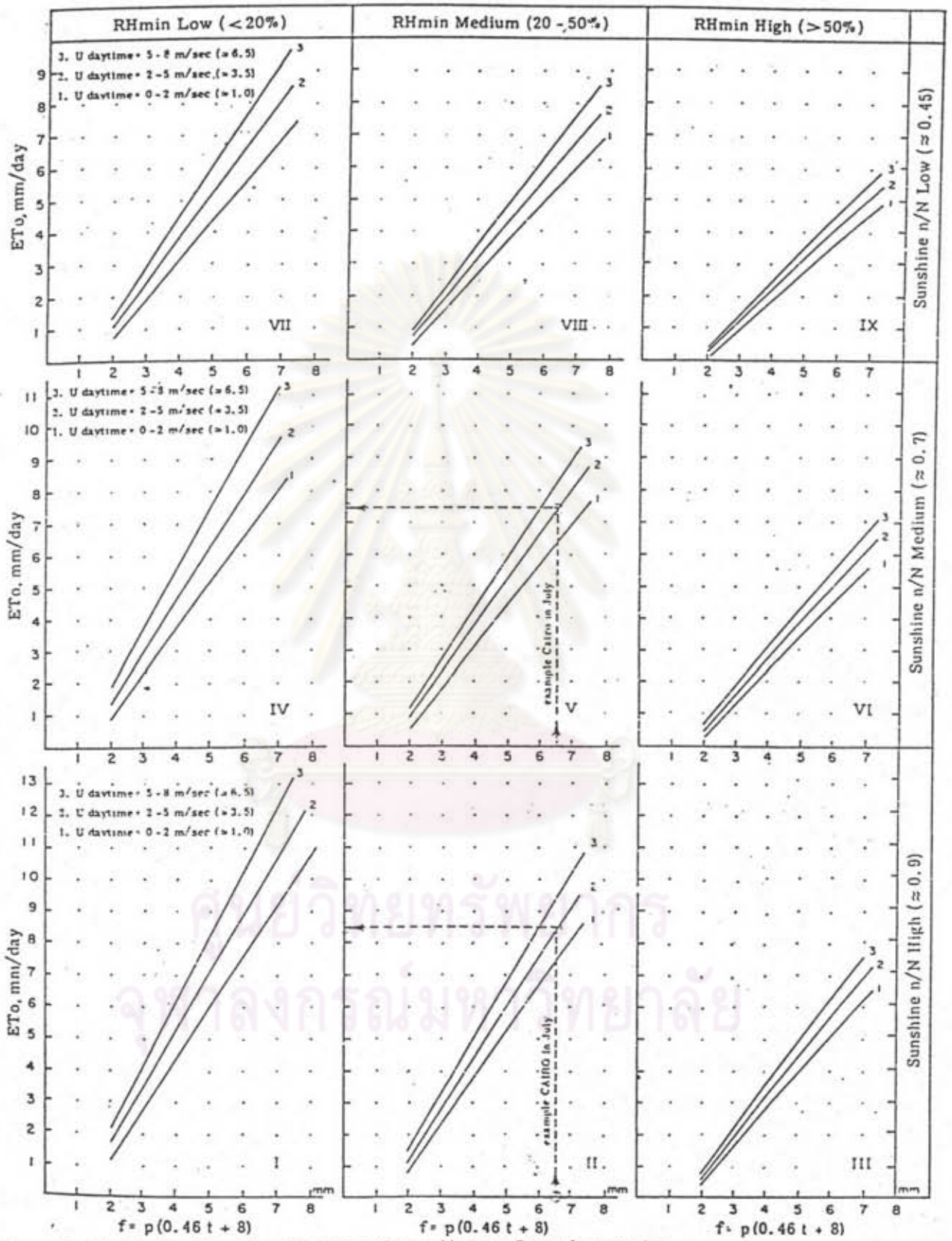

ที่มา: Guidelines for Predicting Crop Water Requirements.

รูปที่ 3-17 ความสัมพันธ์ระหว่างค่าสัมประสิทธิ์(c) และปริมาณการใช้น้ำของพืช

3.4.2.2 การคำนวณการใช้น้ำของพืชโดยวิธี RADIATION

การคำนวณการใช้น้ำของพืชโดยวิธี RADIATION ปรับปรุงมาจากสูตรของ MAKKINK ซึ่งใช้สำหรับพื้นที่ที่มีข้อมูลภูมิอากาศ อุณหภูมิ รังสีดวงอาทิตย์ ต่างจากวิธีของ BLENEY-CRIDDLE ตรงที่ว่าได้นำค่ารังสีอาทิตย์ (SOLAR RADIATION) มาใช้ในการคำนวณดังสมการ

$$ETo = C(W.R_s) \qquad .....(3-34)$$

เมื่อ ETo = ปริมาณการใช้น้ำของพืชมีหน่วยเป็น มม./วัน

C = สัมประสิทธิ์การใช้น้ำของพืชซึ่งขึ้นอยู่กับค่าความชื้นสัมพัทธ์ต่ำสุด, ชั่วโมงกลางวัน และความเร็วลม

W = สัมประสิทธิ์ของรังสีอาทิตย์ที่มีผลต่อการใช้น้ำของพืช ดังตารางที่ 3-3

Rs = รังสีอาทิตย์ ซึ่งเทียบเท่ากับการระเหยมีหน่วยเป็น มม./วัน

ในกรณีที่ไม่มีการวัดรังสีอาทิตย์ (Rs) ก็อาจคำนวณหาได้จากสูตร

$$Rs = (0.25+0.5n/N)Ra \qquad .....(3-35)$$

เมื่อ n/N = อัตราส่วนระหว่างชั่วโมงที่ได้รับแสงอาทิตย์จริง และจำนวนชั่วโมงสูงสุดที่มีแสดงอาทิตย์ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในช่วงเวลานั้น ดังตารางที่ 3-4

Ra = ปริมาณรังสีอาทิตย์ ที่จะได้รับบนผิวโลกเมื่อไม่มีบรรยากาศปกคลุม ดังตารางที่ 3-5

3.4.2.3 การคำนวณการใช้น้ำของพืชโดยวิธี PENMAN

การคำนวณการใช้น้ำของพืชโดยวิธี PENMAN ค่อนข้างยุ่งยากกว่าวิธีอื่น ทั้งนี้เนื่องจากต้องใช้ข้อมูลภูมิอากาศหลายอย่าง ซึ่งข้อมูลบางอย่างไม่สามารถวัดได้โดยตรง ดังนั้นจึงต้องคำนวณหาจากความสัมพันธ์ของข้อมูลภูมิอากาศอื่น ๆ ดังสมการ

$$ETo = C[W.Rn+(1-W).f(u).(ea-ed)] \qquad .....(3-36)$$

เมื่อ ETo = ปริมาณการใช้น้ำของพืชมีหน่วยเป็น มม./วัน

W = แฟคเตอร์สำหรับผลของรังสีที่อุณหภูมิและระดับความสูงต่าง ๆ ดังตารางที่ 3-3

Rn=Ra = ปริมาณรังสีอาทิตย์ที่จะได้รับบนผิวโลกเมื่อไม่มีบรรยากาศปกคลุม ดังตารางที่ 3-5

ตารางที่ 3-3 ค่าสัมประสิทธิ์ของรังสีอาทิตย์ที่มีผลต่อการใช้น้ำของพืชที่อุณหภูมิ และความสูงต่าง ๆ

อุณหภูมิ °C	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40
W ที่ความสูง-เมตร																				
0	0.43	.46	.49	.52	.55	.58	.61	.64	.66	.68	.71	.73	.75	.77	.78	.80	.82	.83	.84	.85
500	.45	.48	.51	.54	.57	.60	.62	.65	.67	.70	.72	.74	.76	.78	.79	.81	.82	.84	.85	.86
1 000	.46	.49	.52	.55	.58	.61	.64	.66	.69	.71	.73	.75	.77	.79	.80	.82	.83	.85	.86	.87
2 000	.49	.52	.55	.58	.61	.64	.66	.69	.71	.73	.75	.77	.79	.81	.82	.84	.85	.86	.87	.88
3 000	.52	.55	.58	.61	.64	.66	.69	.71	.73	.75	.77	.79	.81	.82	.84	.85	.86	.88	.88	.89
4 000	.55	.58	.61	.64	.66	.69	.71	.73	.76	.78	.79	.81	.83	.84	.85	.86	.88	.89	.90	.90

ที่มา: Guidelines for Predicting Crop Water Requirements.

ตารางที่ 3-4 จำนวนชั่วโมงสูงสุดที่มีแสงซึ่งมีโอกาสเกิดขึ้นสำหรับช่วงเดือนและละติจูดต่าง ๆ

ละติจูด เหนือ / ใต้	ม.ค. / ก.ค.	ก.พ. / ส.ค.	มี.ค. / ก.ย.	เม.ย. / ต.ค.	พ.ค. / พ.ย.	มิ.ย. / ธ.ค.	ก.ค. / ม.ค.	ส.ค. / ก.พ.	ก.ย. / มี.ค.	ต.ค. / เม.ย.	พ.ย. / พ.ค.	ธ.ค. / มิ.ย.
50	8.5	10.1	11.8	13.8	15.4	16.3	15.9	14.5	12.7	10.8	9.1	8.1
48	8.8	10.2	11.8	13.6	15.2	16.0	15.6	14.3	12.6	10.9	9.3	8.3
46	9.1	10.4	11.9	13.5	14.9	15.7	15.4	14.2	12.6	10.9	9.5	8.7
44	9.3	10.5	11.9	13.4	14.7	15.4	15.2	14.0	12.6	11.0	9.7	8.9
42	9.4	10.6	11.9	13.4	14.6	15.2	14.9	13.9	12.6	11.1	9.8	9.1
40	9.6	10.7	11.9	13.3	14.4	15.0	14.7	13.7	12.5	11.2	10.0	9.3
35	10.1	11.0	11.9	13.1	14.0	14.5	14.3	13.5	12.4	11.3	10.3	9.8
30	10.4	11.1	12.0	12.9	13.6	14.0	13.9	13.2	12.4	11.5	10.6	10.2
25	10.7	11.3	12.0	12.7	13.3	13.7	13.5	13.0	12.3	11.6	10.9	10.6
20	11.0	11.5	12.0	12.6	13.1	13.3	13.2	12.8	12.3	11.7	11.2	10.9
15	11.3	11.6	12.0	12.5	12.8	13.0	12.9	12.6	12.2	11.8	11.4	11.2
10	11.6	11.8	12.0	12.3	12.6	12.7	12.6	12.4	12.1	11.8	11.6	11.5
5	11.8	11.9	12.0	12.2	12.3	12.4	12.3	12.3	12.1	12.0	11.9	11.8
0	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1	12.1

ที่มา: Guidelines for Predicting Crop Water Requirements.

ตารางที่ 3-5 ปริมาณรังสีอาทิตย์ (Ra) เทียบเท่าการระเหยของน้ำ มีหน่วยเป็น มม./วัน

ซีกโลกเหนือ													ละติจูด	ซีกโลกใต้											
ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.			ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
3.8	6.1	9.4	12.7	15.8	17.1	16.4	14.1	10.9	7.4	4.5	3.2		50°	17.5	14.7	10.9	7.0	4.2	3.1	3.5	5.5	8.9	12.9	16.5	18.2
4.3	6.6	9.8	13.0	15.9	17.2	16.5	14.3	11.2	7.8	5.0	3.7		48	17.6	14.9	11.2	7.5	4.7	3.5	4.0	6.0	9.3	13.2	16.6	18.2
4.9	7.1	10.2	13.3	16.0	17.2	16.6	14.5	11.5	8.3	5.5	4.3		46	17.7	15.1	11.5	7.9	5.2	4.0	4.4	6.5	9.7	13.4	16.7	18.3
5.3	7.6	10.6	13.7	16.1	17.2	16.6	14.7	11.9	8.7	6.0	4.7		44	17.8	15.3	11.9	8.4	5.7	4.4	4.9	6.9	10.2	13.7	16.7	18.3
5.9	8.1	11.0	14.0	16.2	17.3	16.7	15.0	12.2	9.1	6.5	5.2		42	17.8	15.5	12.2	8.8	6.1	4.9	5.4	7.4	10.6	14.0	16.8	18.3
6.4	8.6	11.4	14.3	16.4	17.3	16.7	15.2	12.5	9.6	7.0	5.7		40	17.9	15.7	12.5	9.2	6.6	5.3	5.9	7.9	11.0	14.2	16.9	18.3
6.9	9.0	11.8	14.5	16.4	17.2	16.7	15.3	12.8	10.0	7.5	6.1		38	17.9	15.8	12.8	9.6	7.1	5.8	6.3	8.3	11.4	14.4	17.0	18.3
7.4	9.4	12.1	14.7	16.4	17.2	16.7	15.4	13.1	10.6	8.0	6.6		36	17.9	16.0	13.2	10.1	7.5	6.3	6.8	8.8	11.7	14.6	17.0	18.2
7.9	9.8	12.4	14.8	16.5	17.1	16.8	15.5	13.4	10.8	8.5	7.2		34	17.8	16.1	13.5	10.5	8.0	6.8	7.2	9.2	12.0	14.9	17.1	18.2
8.3	10.2	12.8	15.0	16.5	17.0	16.8	15.6	13.6	11.2	9.0	7.8		32	17.8	16.2	13.8	10.9	8.5	7.3	7.7	9.6	12.4	15.1	17.2	18.1
8.8	10.7	13.1	15.2	16.5	17.0	16.8	15.7	13.9	11.6	9.5	8.3		30	17.8	16.4	14.0	11.3	8.9	7.8	8.1	10.1	12.7	15.3	17.3	18.1
9.3	11.1	13.4	15.3	16.5	16.8	16.7	15.7	14.1	12.0	9.9	8.8		28	17.7	16.4	14.3	11.6	9.3	8.2	8.6	10.4	13.0	15.4	17.2	17.9
9.8	11.5	13.7	15.3	16.4	16.7	16.6	15.7	14.3	12.3	10.3	9.3		26	17.6	16.4	14.4	12.0	9.7	8.7	9.1	10.9	13.2	15.5	17.2	17.8
10.2	11.9	13.9	15.4	16.4	16.6	16.5	15.8	14.5	12.6	10.7	9.7		24	17.5	16.5	14.6	12.3	10.2	9.1	9.5	11.2	13.4	15.6	17.1	17.7
10.7	12.3	14.2	15.5	16.3	16.4	16.4	15.8	14.6	13.0	11.1	10.2		22	17.4	16.5	14.8	12.6	10.6	9.6	10.0	11.6	13.7	15.7	17.0	17.5
11.2	12.7	14.4	15.6	16.3	16.4	16.3	15.9	14.8	13.3	11.6	10.7		20	17.3	16.5	15.0	13.0	11.0	10.0	10.4	12.0	13.9	15.8	17.0	17.4
11.6	13.0	14.6	15.6	16.1	16.1	16.1	15.8	14.9	13.6	12.0	11.1		18	17.1	16.5	15.1	13.2	11.4	10.4	10.8	12.3	14.1	15.8	16.8	17.1
12.0	13.3	14.7	15.6	16.0	15.9	15.9	15.7	15.0	13.9	12.4	11.6		16	16.9	16.4	15.2	13.5	11.7	10.8	11.2	12.6	14.3	15.8	16.7	16.8
12.4	13.6	14.9	15.7	15.8	15.7	15.7	15.7	15.1	14.1	12.8	12.0		14	16.7	16.4	15.3	13.7	12.1	11.2	11.6	12.9	14.5	15.8	16.5	16.6
12.8	13.9	15.1	15.7	15.7	15.5	15.5	15.6	15.2	14.4	13.3	12.5		12	16.6	16.3	15.4	14.0	12.5	11.6	12.0	13.2	14.7	15.8	16.4	16.5
13.2	14.2	15.3	15.7	15.5	15.3	15.3	15.5	15.3	14.7	13.6	12.9		10	16.4	16.3	15.5	14.2	12.8	12.0	12.4	13.5	14.8	15.9	16.2	16.2
13.6	14.5	15.3	15.6	15.3	15.0	15.1	15.4	15.3	14.8	13.9	13.3		8	16.1	16.1	15.5	14.4	13.1	12.4	12.7	13.7	14.9	15.8	16.0	16.0
13.9	14.8	15.4	15.4	15.1	14.7	14.9	15.2	15.3	15.0	14.2	13.7		6	15.8	16.0	15.6	14.7	13.4	12.8	13.1	14.0	15.0	15.7	15.8	15.7
14.3	15.0	15.5	15.5	14.9	14.4	14.6	15.1	15.3	15.1	14.5	14.1		4	15.5	15.8	15.6	14.9	13.8	13.2	13.4	14.3	15.1	15.6	15.5	15.4
14.7	15.3	15.6	15.3	14.6	14.2	14.3	14.9	15.3	15.3	14.8	14.4		2	15.3	15.7	15.7	15.1	14.1	13.5	13.7	14.5	15.2	15.5	15.3	15.1
15.0	15.5	15.7	15.3	14.4	13.9	14.1	14.8	15.3	15.4	15.1	14.8		0	15.0	15.5	15.7	15.3	14.4	13.9	14.1	14.8	15.3	15.4	15.1	14.8

ที่มา: Guidelines for Predicting Crop Water Requirements.

f(u) = ค่าสัมประสิทธิ์เนื่องจากผลของลมต่อปริมาณการใช้น้ำของพืช

= 0.27(1+U/100) โดยที่ U คือ ความเร็วลมที่ความสูง 2 เมตร มีหน่วยเป็น กม./วัน ดังตารางที่ 3-6

(ea-ed) = ผลต่างระหว่าง ความดันไอน้ำอิ่มตัวของบรรยากาศ และความดันไอน้ำในบรรยากาศ มีหน่วยเป็น mbar ดังตารางที่ 3-7 และ 3-8

C = ค่าปรับแก้สำหรับวิธีของ PENMAN ดังตารางที่ 3-9

ตารางที่ 3-6 ค่าสัมประสิทธิ์เนื่องจากผลของลม (วัดที่ความสูง 2 เมตร) ต่อปริมาณการใช้น้ำของพืช

f(u) = 0.27 (1 + U/100)

ลม กม./วัน (u)	วัดที่ระดับความสูง (เมตร) 0	10	20	30	40	50	60	70	80	90
	-	.30	.32	.35	.38	.41	.43	.46	.49	.51
100	.54	.57	.59	.62	.65	.67	.70	.73	.76	.78
200	.81	.84	.86	.89*	.92	.94	.97	1.00	1.03	1.05
300	1.08	1.11	1.13	1.16	1.19	1.21	1.24	1.27	1.30	1.32
400	1.35	1.38	1.40	1.43	1.46	1.49	1.51	1.54	1.57	1.59
500	1.62	1.65	1.67	1.70	1.73	1.76	1.78	1.81	1.84	1.90
600	1.89	1.92	1.94	1.97	2.00	2.02	2.05	2.08	2.11	2.15
700	2.16	2.19	2.21	2.24	2.27	2.29	2.32	2.35	2.38	2.40
800	2.43	2.46	2.48	2.51	2.54	2.56	2.59	2.62	2.64	2.65
900	2.70									

ที่มา : Guidelines for Predicting Crop Water Requirements.

ตารางที่ 3-7 ความดันไออิ่มตัว(ea)ที่อุณหภูมิ T C มีหน่วยเป็น mbar

อุณหภูมิ(°C)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ea(mbar)	6.1	6.6	7.1	7.6	8.1	8.7	9.3	10.0	10.7	11.5

อุณหภูมิ(°C)	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
ea(mbar)	12.3	13.1	14.0	15.0	16.1	17.0	18.2	19.4	20.6	22.0

อุณหภูมิ(°C)	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
ea(mbar)	23.4	24.9	26.4	28.1	29.8	31.7	33.6	35.7	37.8	40.1

อุณหภูมิ(°C)	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39
ea(mbar)	42.4	44.9	47.6	50.3	53.2	56.2	59.4	62.8	66.3	69.9

ที่มา : Guidelines for Predicting Crop Water Requirements.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3-8ก ความดันไอ (ea) จากอุณหภูมิกระเปาะเปียก/กระเปาะแห้ง (°C)
มีหน่วยเป็น mbar (Aspirated Psychrometer)

อุณหภูมิกระเปาะเปียก(T°C)ที่ความสูง 0-1000 เมตร													กระเปาะแห้ง	อุณหภูมิกระเปาะเปียก(T°C)ที่ความสูง 1000-2000 เมตร											
0	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22		T°C	0	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22
73.8	64.9	56.8	49.2	42.2	35.8	29.8	24.3	19.2	14.4	10.1	6.0		40	73.8	65.2	57.1	49.8	43.0	41.8	31.0	25.6	20.7	16.2	12.0	8.1
66.3	58.1	50.5	43.6	37.1	31.1	25.6	20.5	15.8	11.4	7.3			38	66.3	58.2	50.9	44.1	37.9	36.7	26.8	21.8	17.3	13.2	9.2	5.7
59.4	51.9	44.9	38.4	32.5	26.9	21.8	17.1	12.7	8.6	4.9			36	59.4	52.1	45.2	39.0	33.3	32.1	23.0	18.4	14.3	10.4	6.8	3.5
53.2	46.2	39.8	33.8	28.3	23.2	18.4	14.0	10.0	6.2				34	53.2	46.4	40.1	34.4	29.1	24.1	19.6	15.4	11.5	8.0	4.6	1.5
47.5	41.1	35.1	29.6	24.5	19.8	15.4	11.3	7.5	4.0				32	47.5	41.3	35.5	30.2	25.3	20.7	16.6	12.6	9.1	5.8	2.6	
42.4	36.5	30.9	25.8	21.1	16.7	12.6	8.8	5.3					30	42.4	36.7	31.3	26.4	21.9	17.7	13.8	10.2	6.9	3.8	0.9	
37.8	32.3	27.2	22.4	18.0	14.0	10.2	6.7	3.4					28	37.8	32.5	27.5	23.0	18.9	14.9	11.4	8.0	4.9	2.1		
33.6	28.5	23.8	19.4	15.3	11.5	8.0	4.7	1.6					26	33.6	28.7	24.1	20.0	16.1	12.5	9.2	6.0	3.2	0.5		
29.8	25.1	20.7	16.6	12.8	9.3	6.0	2.9						24	29.8	25.3	21.1	17.2	13.9	10.3	7.2	4.3	1.6			
26.4	22.0	18.0	14.2	10.6	7.4	4.3	1.4						22	26.4	22.3	18.3	14.3	11.5	8.3	5.5	2.7	0.2			
23.4	19.3	15.5	12.0	8.7	5.6	2.7							20	23.4	19.5	15.9	12.6	9.5	6.6	3.9	1.3				
20.6	16.8	13.3	10.0	6.9	4.1	1.4							18	20.6	17.1	13.7	10.6	7.8	5.0	2.5	0.1				
18.2	14.6	11.4	8.3	5.4	2.7								16	18.2	14.9	11.7	8.9	6.2	3.6	1.3					
16.0	12.7	9.6	6.7	4.0	1.5								14	16.0	12.9	10.0	7.3	4.8	2.4	0.3					
14.0	10.9	8.1	5.3	2.8									12	14.0	11.2	8.4	5.9	3.6	1.4						
12.3	9.4	6.7	4.1	1.7									10	12.3	9.6	7.0	4.7	2.6	0.4						
10.7	8.0	5.5	3.1	0.8									8	10.7	8.2	5.8	3.7	1.6							
9.3	6.8	4.4	2.1										6	9.3	7.0	4.8	2.7	0.7							
8.1	5.7	3.4	1.6										4	8.1	6.0	3.8	1.8								
7.1	4.8	2.8	0.8										2	7.1	5.0	2.9	1.0								
6.1	4.0	2.0											0	6.1	4.1	2.1									

ที่มา: Guidelines for Predicting Crop Water Requirements.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3-8ข ความดันไอ (ed) จากอุณหภูมิกระเปาะเปียก/กระเปาะแห้ง (°C)
มีหน่วยเป็น mbar (Non-Ventilated Psychrometer)

อุณหภูมิกระเปาะเปียก(T°C)ที่ความสูง 0-1000 เมตร												กระเปาะแห้ง T °C	อุณหภูมิกระเปาะเปียก(T°C)ที่ความสูง 1000-2000 เมตร										
0	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22		0	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22
73.8	64.7	56.2	48.4	41.2	34.4	28.2	22.4	17.0	12.0	7.4	3.0	40	73.8	64.9	56.7	49.1	42.0	35.6	29.6	34.1	18.9	14.1	9.8	5.6
66.3	57.8	50.0	42.8	36.0	29.8	24.0	18.6	13.6	9.0	4.6	0.6	38	66.3	58.0	50.5	43.4	36.9	31.0	25.4	20.3	15.5	11.1	7.0	3.2
59.4	51.6	44.4	37.6	31.4	25.6	20.2	15.2	10.6	6.2	2.2		36	59.4	51.8	44.8	38.3	32.3	26.8	21.2	16.9	12.5	8.3	4.6	1.0
53.2	45.9	39.2	33.0	27.2	21.8	16.8	12.2	7.8	3.8			34	53.2	46.1	39.7	33.7	28.1	23.0	18.2	13.9	9.7	5.9	2.4	
47.5	40.8	34.6	28.8	23.4	18.4	13.8	9.4	5.4	1.6			32	47.5	41.0	35.1	29.5	24.3	19.6	15.2	11.1	7.3	3.7	0.4	
42.4	36.2	30.4	25.0	20.0	15.4	11.0	7.0	3.2				30	42.4	36.4	30.9	25.7	20.9	16.6	12.4	8.7	5.1	1.7		
37.8	32.0	26.6	21.6	17.0	12.6	8.6	4.8	1.2				28	37.8	32.2	27.1	22.3	17.9	13.8	10.0	6.5	3.1			
33.6	28.2	23.2	18.6	14.2	10.2	6.4	2.8					26	33.6	28.4	23.7	19.3	15.1	11.4	7.8	4.5	1.4			
29.8	24.8	20.2	15.8	11.8	8.0	4.4	1.1					24	29.8	25.0	20.7	16.5	12.7	9.2	5.8	2.8				
26.4	21.8	17.4	13.4	9.6	6.0	2.7						22	26.4	22.0	17.9	14.1	10.5	7.2	4.1	1.2				
23.4	19.0	15.0	11.2	7.6	4.3	1.1						20	23.4	19.2	15.5	11.9	8.5	5.5	2.5					
20.6	16.6	12.8	9.2	5.9	2.7							18	20.6	16.8	13.3	9.9	6.8	3.9	1.1					
18.2	14.4	10.8	7.5	4.3	1.4							16	18.2	14.6	11.3	8.2	5.2	2.5						
16.0	12.4	9.1	5.9	3.0	0.1							14	16.0	12.6	9.6	6.6	3.8	1.3						
14.0	10.7	7.5	4.6	1.7								12	14.0	10.9	8.0	5.2	2.6	0.3						
12.3	9.1	6.1	3.3	0.7								10	12.3	9.3	6.7	4.0	1.6							
10.7	7.7	4.9	2.3									8	10.7	7.9	5.4	3.0	0.6							
9.3	6.5	3.9	1.5									6	9.3	6.7	4.4	2.0								
8.1	5.5	2.9	0.9									4	8.1	5.7	3.4	1.1								
7.1	4.5	2.3										2	7.1	4.7	2.5	0.3								
6.1	3.7	1.5										0	6.1	3.8	1.7									

ที่มา: Guidelines for Predicting Crop Water Requirements.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3-9 ค่าปรับแก้ (C) สำหรับวิธีของ PENMAN

	RHmax = 30%				RHmax = 60%				RHmax = 90%			
Rs มม./วัน	3	6	9	12	3	6	9	12	3	6	9	12
Uday ม./วินาที	Uday/Unight = 4.0											
0	.89	.90	1.00	1.00	.96	.98	1.05	1.05	1.02	1.06	1.10	1.10
3	.79	.84	.92	.97	.92	1.00	1.11	1.19	.99	1.10	1.27	1.32
6	.68	.77	.87	.93	.85	.96	1.11	1.19	.94	1.10	1.26	1.33
9	.55	.65	.78	.90	.76	.88	1.02	1.14	.88	1.01	1.16	1.27
Uday/Unight = 3.0												
0	.86	.90	1.00	1.00	.96	.98	1.05	1.05	1.02	1.06	1.10	1.10
3	.76	.81	.88	.94	.87	.96	1.06	1.12	.94	1.04	1.18	1.28
6	.61	.68	.81	.88	.77	.88	1.02	1.10	.86	1.01	1.15	1.22
9	.79	.56	.72	.82	.67	.79	.88	1.05	.78	.92	1.06	1.18
Uday/Unight = 2.0												
0	.86	.90	1.00	1.00	.96	.98	1.05	1.05	1.02	1.06	1.10	1.10
3	.69	.76	.85	.92	.83	.91	.99	1.05	.89	.98	1.10	1.14
6	.53	.61	.74	.84	.70	.80	.94	1.02	.79	.92	1.05	1.12
9	.37	.78	.65	.76	.59	.70	.84	.95	.71	.81	.96	1.06
Uday/Unight = 1.0												
0	.89	.90	1.00	1.00	.96	.98	1.05	1.05	1.02	1.06	1.10	1.10
3	.64	.71	.82	.89	.78	.86	.94	.99	.85	.92	1.01	1.05
6	.43	.53	.68	.79	.62	.70	.84	.93	.72	.82	.95	1.00
9	.27	.41	.59	.70	.50	.60	.75	.87	.62	.72	.87	.96

ที่มา: Guidelines for Predicting Crop Water Requirements.

3.4.2.4 การคำนวณการใช้น้ำของพืชโดยวิธี PAN EVAPORATION

การคำนวณการใช้น้ำของพืชโดยวิธี PAN EVAPORATION จำเป็นต้องทราบอัตราส่วนระหว่างการใช้น้ำของพืชกับอัตราการระเหยจากถาดวัดการระเหย อัตราส่วนดังกล่าวนี้บางครั้งเรียกว่า สัมประสิทธิ์รวมของถาด (ABSOLUTE PAN COEFFICIENT) ซึ่งเขียนเป็นสมการ

$$ET_o = K_p . E_{pan} \quad .....(3-37)$$

เมื่อ ET_o = ปริมาณการใช้น้ำของพืชมีหน่วยเป็น มม./วัน

K_p = ค่าสัมประสิทธิ์ของถาดวัดการระเหย ดังตารางที่ 3-10

E_{pan} = ค่าการระเหยจากถาด มีหน่วยเป็น มม./วัน

3.5 การวิเคราะห์ความเหมาะสมทางด้านเศรษฐศาสตร์

การวิเคราะห์ความเหมาะสมทางด้านเศรษฐศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางเลือกในการพิจารณาวางแผนพัฒนาแหล่งน้ำในเขตพื้นที่โครงการปฏิรูปที่ดินฯ นั้น จะวิเคราะห์โดยวิธีเงินลงทุนโครงการต่ำสุด (Minimize Project Cost) ทั้งนี้เนื่องจากเป็นโครงการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานในการยังชีพของเกษตรกร โดยรัฐบาลจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินมาดำเนินการ ซึ่งไม่คำนึงถึงรายได้ที่จะได้รับจากโครงการ การวิเคราะห์จะเป็นการเปลี่ยนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของโครงการเป็นค่าเงินปัจจุบัน ดังสมการ (สมบูรณ์ ลุวีระ : 2530)

$$Min.CC = I + R(P/F,i\%,n) + Ac/i \quad .....(3-38)$$

เมื่อ CC = เงินลงทุนโครงการ

I = ค่าใช้จ่ายลงทุนโครงการเมื่อเริ่มโครงการ

R = ค่าใช้จ่ายสำหรับการซ่อมแซม

P/F = การเปลี่ยนค่าเงินในอนาคตเป็นค่าเงินในปัจจุบัน

n = ปีที่ทำการซ่อมแซม

Ac = ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาต่อปี

i = อัตราดอกเบี้ย หรือ อัตราผลตอบแทน

ตารางที่ 3-10 ค่าสัมประสิทธิ์ของถาดวัดการระเหย (Kp) สำหรับ Class A Pan

Class A pan	Case A: กรณีถาดวางอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีการปลูกพืชสั้น ๆ				Case B1/ กรณีถาดวางอยู่ในพื้นที่โล่งผิวดินแห้ง			
% ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ย		ต่ำ <40	ปานกลาง 40-70	สูง >70		ต่ำ <40	ปานกลาง 40-70	สูง >70
ลม กม./วัน	ระยะการปลูกพืชทางด้านที่ลมพัดเข้า (เมตร)	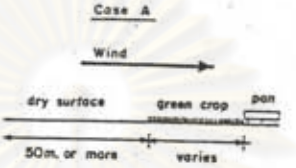			ระยะที่เป็นที่โล่งผิวดินแห้ง (เมตร)	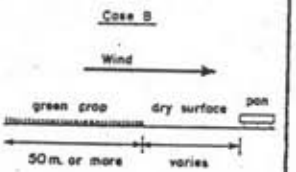		
ลมอ่อน	1	.55	.65	.75	1	.7	.8	.85
<175	10	.65	.75	.85	10	.6	.7	.8
	100	.7	.8	.85	100	.55	.65	.75
	1000	.75	.85	.85	1000	.5	.6	.7
ลมปานกลาง	1	.5	.6	.65	1	.65	.75	.8
175-425	10	.6	.7	.75	10	.55	.65	.7
	100	.65	.75	.8	100	.5	.6	.65
	1000	.7	.8	.8	1000	.45	.55	.6
ลมแรง	1	.45	.5	.6	1	.6	.65	.7
425-700	10	.55	.6	.65	10	.5	.55	.65
	100	.6	.65	.7	100	.45	.5	.6
	1000	.65	.7	.75	1000	.4	.45	.55
ลมแรงจัด	1	.4	.45	.5	1	.5	.6	.65
>700	10	.45	.55	.6	10	.45	.5	.55
	100	.5	.6	.65	100	.4	.45	.5
	1000	.55	.6	.65	1000	.35	.4	.45

ที่มา: Guidelines for Predicting Crop Water Requirements.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย